G-VOETBAL

HANDLEIDING

VERSIE
2016

VOORWOORD

‘G-voetbal: een aanwinst voor iedere vereniging’

Niet zo lang geleden was ik voor een maatschappelijk project aanwezig bij de vereniging sv DIOS, in Nieuw-Vennep. Bij deze vereniging mocht ik een wedstrijd fluiten. Ik zeg ‘mocht’, want het was niet zomaar een wedstrijd. Het was de wedstrijd tussen twee teams van spelers met een beperking. Het was een zeer bijzondere ervaring. De jongens en meisjes holden vol passie over het veld en wilde allemaal graag de bal hebben en uitblinken. Het leek alsof ze zich allemaal Cruijff, Van Basten of Maradona waanden en even vergeten waren dat ze een beperking hebben. Ook het publiek was bij deze wedstrijd enthousiast aanwezig en andere leden van de vereniging moedigden de voetballers luidkeels aan. Het werd een fantastische wedstrijd.

Voetbal om van te houden. Dat is waar de KNVB voor staat. Samen met de ruim 400.000 voetballiefhebbers die het voetbal bij verenigingen organiseren proberen we het voetbal voor iedereen toegankelijk en plezierig te houden. Ook voetbal voor mensen met een beperking. Onder het motto: normaal wat normaal kan, speciaal wat speciaal moet, zijn we samen met vrijwilligers van verenigingen actief het G-voetbal te ontwikkelen en uit te breiden. Steeds meer mensen met een beperking moeten kunnen genieten van de sport.

G-voetballers maken al jarenlang deel uit van de voetbalfamilie. Het is inmiddels dertig jaar geleden dat de KNVB startte met officieel competitievoetbal voor G-voetballers ouder dan 16 jaar. Inmiddels doen hier zo’n 393 teams van 356 verenigingen aan mee. Sinds 2005 organiseert de KNVB, als eerste voetbalbond ter wereld, ook een speciale G-competitie voor kinderen met een beperking. Bij meer dan 122 verenigingen zijn ruim 1.300 jonge voetballers met een beperking actief. Gelukkig is het bij steeds meer verenigingen de gewoonste zaak van de wereld dat spelers met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking volwaardig lid zijn. Een ontwikkeling die ik van harte toejuich.

Verenigingen die besluiten te starten met G-voetbal, komen vaak voor allerlei vragen te staan. Zijn er in de omgeving wel genoeg potentiële G-voetballers? Hoe kunnen we de teams het beste begeleiden? Hoe past een G-team binnen onze vereniging met andere teams? Een vereniging die start met G-voetbal kan vaak wel wat ondersteuning gebruiken.

Met de handleiding G-voetbal ondersteunen we u om G-voetbal bij de vereniging te organiseren. De handleiding geeft antwoord op allerlei beleidstechnische en praktische vragen. Naast de handleiding staan de medewerkers en vrijwilligers van de KNVB voor u klaar om de vereniging een duwtje in de juiste richting te geven. Elke G-speler heeft een eigen benaderingswijze en heeft juist net een beetje meer begeleiding en aandacht nodig. Maar daar krijg je als vereniging enorm veel voor terug. Ik durf zeker te zeggen dat het G-voetbal voor elke vereniging een enorme aanwinst is, voor zowel voor de leefbaarheid als sociale participatie van de vereniging. Het zou mooi zijn als mensen met een beperking steeds meer mogelijkheden krijgen te sporten en kunnen genieten van het voetbal. Laten we dat met z’n allen mogelijk maken.

Michael van Praag

Inhoud

1	**INLEIDING**	**5**
1.1	**Handleiding**	5
	Doelstelling	6
	Doelgroep	7
1.2	**Voetbal voor mensen met een beperking**	9
	Normaal wat normaal kan, speciaal wat speciaal moet	9
	Organisatorische integratie	9
1.3	**Een-tweetjes met andere instanties**	11
2	**VOETBAL VOOR MENSEN MET EEN BEPERKING**	**13**
2.1	**G-voetbal, wat is dat?**	13
	Wat is voetballen?	13
2.2	**G-voetbal onder de loep**	19
	Verschillende beperkingen	19
	Wie speelt met wie en tegen wie?	20
	Niveau-indeling G-teams	21
	Omgangtips	24
	Informatie, kenmerken en tips	25
2.3	**Ander voetbalaanbod**	31
3	**DE VERENIGING EN G-VOETBAL: BINNEN EN BUITEN DE LIJNEN**	**33**
3.1	**Zaken om vooraf over na te denken**	33
	Organisatiestructuur	33
	Maatschappelijke verantwoordelijkheid	34
3.2	**G-voetbalbeleid**	36
3.3	**Stappenplan G-voetbal**	36
	Waarom een stappenplan G-voetbal?	36
	Ontwikkeling stappenplan	39
3.4	**G-voetbalcompetitie**	42
	Aantallen teams en aantallen voetballers per vereniging	42
	Speelgerechtigheid	43
	Scheidsrechterszaken	43
	Spelregels veldvoetbal	44
	Vervoer	45
3.5	**Andere G-voetbalactiviteiten**	46
	Activiteiten binnen de vereniging	47
	Overige activiteiten	48
3.6	**Vrijwilligers in het G-voetbal**	48
	Algemene begeleiding	48
	Voetbalinhoudelijke begeleiding	49
	Opleidingsprogramma's/cursussen	51
	Medische begeleiding	51
	Registratieformulier G-voetballer bij club	51
	Ouders/verzorgers	52
3.7	**Geregel rondom G-voetbal**	53
	Ledenadministratie	53
	Wet- en regelgeving	54
	Verzekeringen	54
	Financiën	55
	Accommodatie & materialen	56
	PR & Communicatie	57
4	**ONDERSTEUNING**	**59**
	BIJLAGEN	**63**

Inleiding

1.1

Handleiding

Het eerste mannenteam, het veteranenelftal, de vrouwen, de mini's én de G-voetballers. Tegenwoordig is het bij heel wat verenigingen de normaalste zaak van de wereld dat ook die laatste groep deel uitmaakt van de voetbalfamilie. Sinds de KNVB halverwege jaren tachtig officieel competitievoetbal ging organiseren voor mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking, hebben zich steeds meer spelers aangemeld en hebben ook steeds meer clubs voor hen de omstandigheden gecreëerd om te trainen en te voetballen.
De KNVB telt ruim 1,2 miljoen leden. Bijna 4.000 van hen zijn als G-voetballer actief tijdens een training of wedstrijd bij een van de ruim 300 verenigingen die G-voetbal in de armen hebben gesloten.

Gegeven al deze omstandigheden is het voor - een groeiend aantal - verenigingen belangrijk te weten wat er allemaal bij komt kijken om een tak voor G-voetballers op te zetten. En als het eenmaal zo ver is, hoe kan het dan allemaal op rolletjes blijven lopen? Hoe kan G-voetbal goed aarden binnen de vereniging? Hoeveel vrijwilligers zijn ervoor nodig?

Wat zijn de voorwaarden en consequenties? En dan hebben we niet eens de kwesties aangesneden die op het veld zelf om de hoek komen kijken. Wat verstaan we nu precies onder G-voetbal? Wie komen er voor in aanmerking? Zijn de spelregels anders dan bij het andere voetbal? En zo ja, waarmee dient dan rekening te worden gehouden?

WEETJES OVER G-VOETBAL

- *De KNVB organiseert sinds 1986 competities voor voetballers met een beperking.*
- *Ruim 350 verenigingen hebben één of meer G-teams.*
- *Bijna 5.000 G-voetballers trainen en spelen wedstrijden bij een club.*
- *Van alle G-voetballers heeft circa 95% een verstandelijke beperking.*
- *De overige spelers - 5% dus - hebben een lichamelijke beperking. Sommige spelers hebben een meervoudige beperking.*
- *G-voetbal is net als al het andere voetbal, maar dan waar nodig aangepast aan voetballers met een beperking.*
- *Een aantal spelregels is anders. Zo kan een speler niet buitenspel staan en mag er onbeperkt worden gewisseld. Máár: hands is ook in het G-voetbal hands, er zijn thuis-*
  en uitwedstrijden en net als in alle andere competities speelt iedereen om te winnen. En om plezier te hebben natuurlijk!
- *Het veld en de doelen zijn kleiner.*
- *Een ander voorbeeld van een aanpassing: een team wordt gevormd door zeven of acht in plaats van elf spelers.*
- *Natuurlijk is G-voetbal niet alleen een jongens- en mannen sport. Meisjes en vrouwen kunnen net zo goed meedoen.*

Doelstelling

G-voetbal opzetten binnen de club. Een zin van vijf woorden, maar de praktijk is minder eenvoudig. Een vereniging die werk wil maken van G-voetbal, heeft daarvoor energie en kennis nodig. Deze handleiding dient als handvat. Ze maakt ook duidelijk dat een club niet onverhoeds kan besluiten G-voetbal van de grond te tillen. Wie zich goed voorbereidt en bij de organisatie rekening houdt met de voorwaarden en consequenties, vergroot de kans op succes. Daarom komen in deze handleiding de meest uiteenlopende facetten aan bod.

We begeven ons allereerst op een algemeen niveau. Wat is G-voetbal precies? En welke spelers 'mogen' de sport bedrijven? Het antwoord op die tweede vraag luidt: mensen met uiteenlopende lichamelijke of verstandelijke beperkingen die belemmerd zijn in hun bewegingsmogelijkheden.
Dat leidt tot de volgende vraag: hoe laten al die spelers zich indelen?
Wie kan met wie in een team voetballen? Ligt het voor de hand een speler met een IQ beneden de 75 maar met het lichaam van de gemiddelde recreatieve voetballer op te stellen in dezelfde ploeg als de speler die áls gevolg van spasme beperkt is in zijn handelen? Deze handleiding bevat richtlijnen.

In hoofdstuk 3 krijgen we de vereniging in het vizier. Hoe staat het ervoor met de organisatie? Heeft de club beleid ontwikkeld voor G-voetbal?
Welke onderdelen verdienen aandacht wanneer de vereniging G-voetballers de mogelijkheid wil bieden competitie te spelen? Wat is belangrijk met het oog op de vrijwilligers die het G-voetbal moeten dragen? Stuk voor stuk praktische zaken waar een ambitieuze vereniging rekening mee moet houden en waarmee de club ook aan de slag moet.

Het is dus verstandig goed beslagen ten ijs te komen. Handel vanuit een vooropgezet plan; sluit zoveel mogelijk verrassingen uit. Kortom, stel een 'stappenplan G-voetbalbeleid' op. Daarin passeert het hele proces de revue: van het idee G-voetbal op te zetten tot de gedetailleerde beschrijving van de uitvoering. In hoofdstuk 3 komen de 8 essentiële stappen aan de orde van zo'n stappenplan.

WAT IS WAT?

KNVB	*Koninklijke Nederlandse Voetbalbond.*
Gehandicaptensport Nederland	*Nederlandse sportorganisatie voor mensen met een beperking.*
St.MEE	*Onafhankelijke organisatie voor cliënten met een beperking.*
WMO	*Wet Maatschappelijke Ondersteuning*
WBC	*Woon Begeleidings Centrum*
Fonds Gehandicaptensport	*Nationaal Fonds Sport Gehandicapten*
BZW	*Begeleid Zelfstandig Wonen*
CP	*Cerebrale Parese; lichamelijke beperking ten gevolge van een hersenbeschadiging.*
ID	*Intellectual Disability. In Nederland praten we dan over sporters die moeilijk lerend zijn en beneden de IQ-waarde van 75 zitten.*

Cluster 1:	*Scholen voor kinderen met een visuele beperking en kinderen met een visuele beperking met een meervoudige beperking.*
Cluster 2:	*Scholen voor kinderen met een auditieve beperking en kinderen met ernstige spraakproblemen, mogelijk in combinatie met andere beperkingen.*
Cluster 3:	*Scholen voor leerlingen met een verstandelijke beperking (MLK) en/of lichamelijke beperking (Mytyl/Tytyl) en leerlingen die langdurig ziek zijn.*
Cluster 4:	*Zeer moeilijk opvoedbare kinderen, kinderen die langdurig ziek zijn zonder een lichamelijke beperking en scholen verbonden aan pedagogische instituten.*

Doelgroep

Het mag duidelijk zijn: deze handleiding is bedoeld voor verenigingen die voetbal bieden aan mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking en voor verenigingen die die mogelijkheid willen creëren.

Vat het karwei niet te licht op. Het is bijvoorbeeld wenselijk over kaderleden te beschikken die voldoende rekening houden met de mogelijkheden en beperkingen van G-voetballers. Die het spelplezier vergroten doordat ze weten om te gaan met een team waarin spelers uitkomen met de meest uiteenlopende beperkingen. Die bekend zijn met een aantal voorkomende aandoeningen bij mensen met een beperking.

En hoe is het gesteld met de accommodatie? Het is een misverstand te denken dat die ingrijpend moet worden aangepast voor G-voetballers, maar met bepaalde zaken moet wel degelijk rekening worden gehouden. Zijn verder ook de juiste benodigde materialen aanwezig om te trainen en wedstrijden te spelen?

Wat evenmin onbelangrijk is: bestaat er onder de overige leden van de vereniging draagvlak voor een G-voetbaltak? Zijn er al voldoende bouwstenen aanwezig om ook G-voetballers onderdak te bieden bij de club? Met deze handleiding steekt de KNVB verenigingen in elk geval de helpende hand toe.

WELKE CLUB HEEFT G-VOETBAL?

Welke vereniging in de buurt biedt G-voetbal aan? Vraag het aan een medewerker van het KNVB-districtskantoor in de buurt. De adressen en telefoonnummers staan achter in deze handleiding.

VOETBAL VOOR MENSEN MET EEN BEPERKING 1.2

Normaal wat normaal kan, speciaal wat speciaal moet

De KNVB hanteert het motto 'normaal wat normaal kan, speciaal wat speciaal moet'. Hiermee maakt de KNVB duidelijk dat G-voetbal gewoon voetbal is, maar dat aspecten worden aangepast voor de doelgroep wanneer dat nodig is. Hierbij valt te denken aan spelregels en begeleiding. Is de lichamelijke of verstandelijke beperking van dien aard dat de speler kan uitkomen in een reguliere recreatieve competitie, dan voetbalt hij of zij gewoon mee op dat niveau.

Maar zijn de belemmeringen/drempels te groot, dan is G-voetbal vaak de uitkomst. Dát is een van de verworvenheden van G-voetbal: enthousiaste mensen die 35 jaar geleden nog buiten de boot zouden zijn gevallen vanwege een beperking, kunnen nu hun hart ophalen op een niveau dat op hun leest is geschoeid. Daarbij geldt: voetbal is voetbal en voetbal blíjft voetbal. Of het nou gaat om een gebruikelijke recreatieve wedstrijd of om een duel voor G-voetballers, uitgangspunt blijft dat het ene team wil winnen van het andere. We gaan in het volgende hoofdstuk in op de uitgangspunten die de KNVB hierbij hanteert, dus ook ten aanzien van het G-voetbal.

Organisatorische integratie

- Niet afgeschermd van de buitenwereld, maar daarvan juist een onderdeel vormen. De visie over het leven van en met mensen met een beperking is in de afgelopen jaren flink veranderd. Niet langer leiden ze een bestaan dat dikwijls geïsoleerd is van de rest van de samenleving. Nee, tegenwoordig is het streven de integratie van mensen met een beperking in allerlei maatschappelijke sectoren zo ver als mogelijk door te voeren.
- Voorbeelden? Het is geen wet van Meden en Perzen meer dat mensen met een beperking leven in grote, achteraf gelegen instellingen. Steeds meer nemen ze hun intrek in 'gewone' woonhuizen en/of woonvormen in de maatschappij die ons allen bekend is. Een andere verandering: heel wat mensen met een beperking verrichten aangepast werk binnen onze samenleving. Zo zijn er mensen met een verstandelijke beperking die betaald aan de slag gaan in bijvoorbeeld een winkel. Ze krijgen taken die ze aankunnen en ze krijgen de begeleiding die ze daarbij nodig hebben.
- Net zoals mensen met een beperking aan het integreren zijn in onze maatschappij, maken ze steeds meer deel uit van de sport. Van de voetbalwereld, bijvoorbeeld. Bij menige vereniging in ons land lopen op het sportcomplex en in de kantine voetballers met een beperking rond tussen voetballers zonder beperking. Met integratie wordt dus niet alleen 'integreren in de samenleving' bedoeld, het doel is evenzeer dat G-voetballers integreren binnen een voetbalvereniging. We spreken dan van organisatorische integratie.
- Hierbij gaat het niet alleen om de beschikbaarheid van de accommodatie en overige verenigingsfaciliteiten voor G-voetballers – wat ook betekent dat het G-team niet steeds op een achterafveldje moet spelen. Het is evenzeer zaak dat de G-voetballers worden beschouwd als volwaardige leden van de vereniging. Als leden met dezelfde rechten en plichten als ieder ander lid. Ook G-voetballers

nemen deel aan nevenactiviteiten van de vereniging: feestavonden en uitstapjes, bijvoorbeeld. Ze maken net als anderen gebruik van de kantine, ontvangen het clubblad en schrijven daar zelf stukjes voor wanneer ze daartoe in staat zijn.

→ De status van volwaardigheid wordt onderstreept wanneer de vereniging deze leden vraagt vrijwilligerstaken uit te voeren. Terwijl de ene G-voetballer het clubblad rondbrengt, kan de andere misschien wel plaatsnemen in een commissie en/of bestuur. De taken hangen vanzelfsprekend samen met de mogelijkheden van het betreffende lid.

→ De ideale situatie is bereikt wanneer de overige leden de G-voetballers accepteren als volwaardig lid en andersom. Het gaat dus om wederzijdse acceptatie, oprechte interesse tonen in hun wel en wee en bijvoorbeeld wedstrijden en/of trainingen bekijken. Binnen die omstandigheden zullen G-voetballers zich op hun gemak voelen in de vereniging en is integratie werkelijk een feit.

KNVB ONDERSTEUNT VERENIGINGEN

- *Het beleid en de activiteiten van de KNVB voor het G-voetbal zijn gericht op integratie en op betere toegankelijkheid voor mensen met een beperking bij 'de club om de hoek'.*
- *Verenigingen hoeven geen ingrijpende aanpassingen aan de accommodatie uit te voeren om G-voetbal mogelijk te maken. De nadrukt ligt meer op het sociale dan op het materiële vlak.*
- *G-voetballers vragen doorgaans een intensievere begeleiding dan andere spelers. De KNVB legt daar de nadruk op. De KNVB districten kunnen verenigingen hierbij ondersteunen.*
- *De KNVB Academie helpt themabijeenkomsten en cursussen te organiseren voor trainers, leiders en scheidsrechters die te maken krijgen met G-voetbal. Te denken valt aan de cursus G-voetbaltrainer en een applicatieavond door scheidsrechters of spelbegeleiders.*
- *Is een G-voetballer aangemeld bij een club, dan is hij of zij automatisch lid van de KNVB. Dat betekent dat de speler ook aanspraak kan maken op de verzekering van de KNVB. Dit heeft betrekking op zowel deelname aan wedstrijden en toernooien als op deelname aan kennismakingsactiviteiten. De KNVB-districten kunnen uitgebreide informatie verschaffen over de verzekering en andere aspecten van G-voetbal.*

EEN-TWEETJES MET ANDERE INSTANTIES 1.3

Speciaal voor het Jeugd G-voetbal zoekt de KNVB voortdurend samenwerking met tal van organisaties waaronder NOC/NSF en KVLO maar ook met de Johan Cruyff Foundation, de organisatie van Nederlands beste voetballer aller tijden die zich richt op het welzijn van jongeren met een beperking.

Het voetbal voor deze kinderen wordt structureel gepromoot en er wordt toegezien op de kwaliteit van de sport. Deze taak ligt in handen van een landelijke coördinator en zes projectmedewerkers. Samen met verenigingen en de KNVB-districten zorgen zij voor voorlichting en een aanbod van voetbalactiviteiten. Kinderen kunnen via allerlei wegen kennismaken met de voetbalsport om vervolgens eventueel te besluiten lid te worden van een voetbalvereniging. Zo zijn er trainingen, wedstrijden, toernooien, clinics, evenementen en ga zo maar door.

Regionaal zijn er ook allerlei partijen betrokken bij sport en bij sport voor mensen met een beperking. Lokale sportservicebureaus of sportservicepunten (vaak via de gemeente) kunnen ouders helpen bij hun zoektocht naar een geschikte vereniging en een geschikt voetbalteam in de regio. Daarnaast zijn er regelmatig ondersteuningsmaatregelen die clubs kunnen benutten. Te denken valt dan aan regelingen zoals Sportimpuls en Sport en Bewegen in de Buurt.

'Voetbal is voor iedereen. Mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking hoeven dus niet alleen maar toe te kijken, maar kunnen ook zelf spelen'

JAKO
JV COLMSCHATE'33
JAKO

VOETBAL VOOR MENSEN MET EEN BEPERKING

2

G-VOETBAL, WAT IS DAT?

2.1

G-voetbal is voetbal waarin een paar aanpassingen zijn verricht om het spelers met een verstandelijke of lichamelijke beperking mogelijk te maken ook een partijtje te spelen. De basis is dus het voetbal zoals we dat allemaal kennen. Voordat we inzoomen op G-voetbal, gaan we daarom allereerst in op de kwestie wat nou precies 'voetballen' is.

Wat is voetballen?

In deze paragraaf gaan we op zoek naar het KNVB-antwoord op de vraag: 'wat zijn de centrale kenmerken van voetballen?'. Iedereen kent termen als techniek, conditie of fair play. Maar bedoelt iedereen er ook hetzelfde mee? Willen we elkaar tot in de finesses begrijpen, dan is het zaak helder de betekenis van die begrippen voor ogen te hebben.

Op het gevaar af een open deur in te trappen, gaan we van start met de constatering dat voetballen een spel is. Ieder spel wordt gekenmerkt door een doel, middelen om dat doel te bereiken, bepaalde regels en de vrijwillige acceptatie van deze regels. Het spelen van een spel kunnen we kort omschrijven als: vrijwillig pogen onnodige obstakels te overwinnen. Bij G-voetbal is het niet anders.

'In bijna elke stad en regio zijn er clubs die ook G-voetbal spelen. G-voetbal is geweldig: om zelf te doen, om er supporter van te zijn of om er als vereniging mee aan de slag te gaan.'

DE 'G' VAN G-VOETBAL

- *G-voetbal is bedoeld voor mensen die vanwege een lichamelijke en/of verstandelijke beperking belemmerd zijn in hun bewegingsmogelijkheden.*
- *De G-teams zijn een onderdeel van een vereniging van de KNVB.*
- *Bij G-voetbal is er, evenals bij het reguliere voetbal, een competitie binnen de KNVB. G-voetbal wordt recreatief gespeeld. Altijd is het uitgangspunt zoveel mogelijk de spelregels van 'het gewone voetbal' te hanteren.*
- *De G-categorie staat voor een groep van voetballers die net even meer aandacht nodig heeft en dingen net iets duidelijker en eenvoudiger uitgelegd moeten krijgen.*
- *Voordat de G-categorie er was, liep de indeling van de voetbalcategorieën tot en met F. De F-jes waren de jongste groep. Toen een nieuwe categorie moest worden benoemd, gebeurde dit automatisch met de G. Die G heeft van oorsprong dus niets met gehandicapten te maken.*

Spelbedoeling

Het doel van een spel wordt ook wel de spelbedoeling genoemd. Het gaat hier om de definitie van het spel zelf en niet om bijkomende doelen, zoals bevordering van de gezondheid of geld verdienen. De spelbedoeling van voetballen is om, gebruikmakend van de middelen die in overeenstemming zijn met de regels, meer doelpunten te maken dan de tegenpartij. Dit kan kortweg worden aangeduid als: winnen.

Spelmiddelen

Bij de middelen van het voetbalspel denken we in eerste instantie aan een bal, twee teams en een speelveld. Deze middelen krijgen pas betekenis wanneer ze aanleiding geven en uitnodigen tot bepaalde handelingen – ook hier weer in relatie tot de spelbedoeling en de regels.

Spelregels

De belangrijkste functie van spelregels is dat ze obstakels opwerpen op de weg die leidt naar de spelbedoeling. De belangrijkste basisregel bij voetballen is bijvoorbeeld dat de bal niet met de handen mag worden gespeeld. De middelen van het voetbalspel – of specifieker: de handelingen die door de spelers (moeten) worden uitgevoerd – worden steeds door de spelregels geleid en kunnen zonder die regels dus niet adequaat worden begrepen.

Vrijwillige acceptatie

Een voorwaarde om een spel te kunnen spelen, is dat de deelnemers vrijwillig de spelregels accepteren. We komen hierop terug onder het kopje 'Fair play'.

REMCO EN DE VIER VOETBALKENMERKEN

Remco is dertien jaar oud, heeft het syndroom van Down en wil lid worden van de voetbalvereniging Gezamenlijk Voorwaarts. Het is bekend dat deze club ruimte biedt aan G-voetballers. Begeleid door zijn vader meldt Remco zich aan bij de club. Een tijd lang doet hij er mee aan de wekelijkse training. Na een poosje mag hij zijn eerste officiële KNVB-wedstrijd spelen. Op het moment dat de scheidsrechter fluit voor de aftrap, is het Remco tot bepaalde hoogte duidelijk dat hij rekening moet houden met vier specifieke voetbalkenmerken:

- *De spelbedoeling: Remco en zijn ploeg willen winnen. Daartoe moeten zij meer doel-punten maken dan de tegenstander.*
- *De middelen: Remco en zijn ploeg spelen tegen een ander team, krijgen te maken met een bal en treden aan op een speelveld.*
- *De spelregels: bij het streven naar de overwinning en bij het gebruiken van de middelen is lang niet alles toegestaan. Op weg naar de spelbedoeling hebben Remco en zijn ploeg te maken met beperkingen. Remco weet bij voorbeeld dat bij voetballen een veldspeler de bal niet met zijn hand mag aanraken. Anders zou het spel wel 'handbal' heten.*
- *Vrijwillige acceptatie: Remco en zijn medespelers leggen zich neer bij de beperkingen die voortvloeien uit de spelregels. Accepteren zij de beperkingen niet, zoals het verbod om de bal met de hand te spelen, dan zijn zij niet in staat volgens de spelregels de spelbedoeling te realiseren. Ze zullen nooit een geldig doelpunt maken.*

Speelse attitude

Het begrip 'spel' kan ook in een andere betekenis worden gebruikt dan hierboven. We hebben het dan over spel in de zin van een bepaalde instelling of attitude. In de Engelse taal wordt in dat geval meestal het woord play gebruikt, dat iets anders is dan game. Een speelse attitude kan wel ónderdeel zijn van een game. Vooral bij G-voetballers zien we dat element vaak terugkeren. Het staat enerzijds voor vrijwilligheid en anderzijds voor nieuwe mogelijkheden proberen, een verrassing oproepen, grenzen aftasten. Bij dit alles geldt: voetballen is en blijft een spel, een game, of het nu wel of niet wordt gespeeld met een speelse attitude.

Bewegingshandelingen in het voetbalspel

Met bewegingshandelingen in het voetbalspel bedoelen we in algemene zin: manieren van verplaatsend omgaan met de bal, het speelveld, de medespelers en de tegenstanders. Deze manieren van omgaan zijn uiteindelijk gericht op het – overeenkomstig de regels – verplaatsen van de bal in het doel van de tegenstander, ofwel: de spelbedoeling.

Voetballen is een teamsport en alleen met een team kan de spelbedoeling worden gerealiseerd. We hebben het hieronder dan ook over de handelingen die op teamniveau moeten worden uitgevoerd. Dit wordt in eerste instantie

bepaald door het al dan niet in balbezit zijn van een team. Omdat beide teams niet tegelijkertijd in balbezit kunnen zijn, brengen we voetbalhandelingen onder in twee overkoepelende – en aan elkaar tegengestelde – categorieën: aanvallen en verdedigen. Teams kunnen bovendien wisselen van balbezit, zodat moet worden omgeschakeld van aanvallen naar verdedigen of andersom.
Op teamniveau hanteren we aanduidingen van voetbalhandelingen die zijn gebaseerd op het al dan niet in balbezit zijn van een team. Het gaat om de volgende teamfuncties: aanvallen en verdedigen (en omschakelen).

Aanvallen

Binnen aanvallen onderscheiden we de teamtaken opbouwen en scoren. Bij opbouwen gaat het om alle aanvallende handelingen die gericht zijn op het creëren van kansen, om vervolgens te kunnen scoren. Spelers moeten daartoe bepaalde bewegingshandelingen uitvoeren, zoals passen, dribbelen, passeren, vrijlopen, kaatsen, een voorzet geven en koppen.
Het creëren van kansen – via opbouwen – is geen doel op zichzelf. Het staat in dienst van het maken van doelpunten: scoren. Schieten en koppen zijn hier de meest gebruikelijke bewegingshandelingen.

Verdedigen

Verdedigen is de logische tegenhanger van aanvallen. We onderscheiden hier de teamtaken storen en doelpunten voorkomen, de respectievelijke tegenpolen van opbouwen en scoren. Bij storen gaat het om alle verdedigende handelingen die erop zijn gericht de opbouw van de tegenstander te verhinderen. Om aan deze teamtaak te kunnen bijdragen, moeten spelers bepaalde bewegingshandelingen uitvoeren, zoals jagen, dekken, koppen en een sliding maken. Leidt het storen niet tot het gewenste resultaat, dan maakt het plaats voor het verhinderen van scoren, ofwel het voorkomen van een doelpunt. Spelers dragen hieraan bij door bewegingshandelingen uit te voeren als afschermen, blokkeren en (weg)koppen. De doelverdediger kan de bal wegwerken met zijn handen.

Individuele techniek

De voetbalhandelingen van individuele spelers krijgen pas betekenis vanuit een bepaalde teamfunctie of teamtaak. Op dit individuele niveau kan onderscheid worden gemaakt tussen:

1. ***bewegingshandelingen met bal.***
2. ***bewegingshandelingen zonder bal.***

Het begrip techniek heeft in het eerste geval betrekking op bewegingshandelingen met de bal en zegt iets over het niveau waarop een individuele speler in staat is ze uit te voeren. Het is van belang die techniek steeds in relatie te zien tot een bepaalde teamfunctie of teamtaak. Bij bewegingshandelingen zónder balcontact valt te denken aan vrijlopen en jagen op de bal.

Spelinzicht en communicatie

De andersoortige handelingen 'spelinzicht' en 'communicatie' vervullen een ondersteunende rol bij de realisatie van de spelbedoeling. Met het oog op spelinzicht is het nuttig te onderstrepen dat individuele voetballers niet alleen moeten kunnen passen, koppen, schieten, vrijlopen of jagen. Ze moeten voetbalsituaties ook zodanig kunnen waarnemen, herkennen, interpreteren, en anticiperen, dat dergelijke bewegingshandelingen op het juiste moment en op de juiste plaats worden uitgevoerd.

Spelinzicht kan dan worden omschreven als: de mate waarin een speler in staat is mogelijkheden waar te nemen om aan een bepaalde teamtaak of teamfunctie gerelateerde bewegingshandelingen uit te voeren, zowel die van zichzelf als die van medespelers en tegenstanders. Het spreekt voor zich dat het boven-staande binnen de juiste context moet worden geplaatst. Bij een speler uit het eerste elftal past een andere mate van spelinzicht dan bij een G-voetballer.

Communicatie binnen het voetbalspel kan kortweg worden getypeerd als spelinzicht op teamniveau. Het betreft alle communicatieve handelingen die erop zijn gericht de bewegingshandelingen van individuele voetballers te coördineren en op elkaar af te stemmen. Spelers moeten elkaar aanvoelen, begrijpen en coachen, steeds ook weer in het licht van een bepaalde team-functie of teamtaak.

Voetbaltraining

Al het bovenstaande leidt niet tot één uniforme trainingsmethode. De kern van de zaak is in elk geval: leren van en oefenen op dezelfde voetbalhandelingen die in een wedstrijd van spelers worden gevraagd. Bij de training zal de trainer, coach of begeleider rekening dienen te houden met het niveau van de spelers.

Voetballen en fair play

Het is al gemeld: een voorwaarde om het voetbalspel te kunnen spelen, is dat de regels vrijwillig worden geaccepteerd. Doen de deelnemers dat niet, dan handelen ze in strijd met het principe van fair play. Maar het begrip fair play heeft een wat ruimere betekenis. We hebben het over: spelen volgens en spelen náár de geest van de regels, ofwel formele fair play en informele fair play.

Van formele fair play is sprake wanneer de voorgeschreven spelregels zowel worden geaccepteerd als nageleefd. Informele fair play gaat over ongeschreven regels, waarbij we drie principes hanteren: gelijke kansen, spelen met volledige inzet en respectvolle bejegening van de tegenstander. Wat in informele zin als fair of als unfair moet worden aangemerkt, ligt niet steeds op eenduidige wijze vast en is voor verschillende interpretaties vatbaar. Op topsportniveau kan dit ook nog weer anders zijn dan bij jeugdigen of bij G-voetballers. Voor iedereen is een veilig sportklimaat gewenst zodat de voetbalsport op een plezierige manier kan worden beleefd.

RACHID EN INFORMELE FAIR PLAY

Rachid speelt in het G-voetbalteam van Gezamenlijk Voorwaarts. Net als zijn ploeggenoten wil hij graag elke wedstrijd winnen. Rachid voetbalt al een paar jaar en weet wat wel en wat niet is geoorloofd volgens de spelregels. In die zin heeft hij oog voor formele fair play: hij accepteert vrijwillig de regels en handelt er ook naar. Maar Rachid toont zich óók sportief op een manier die niet verplicht is, op een manier die we informele fair play noemen. Hij schiet de bal buiten de lijnen wanneer een van de spelers van de andere ploeg vanwege een blessure even niet in staat is te voetballen. Dat is het principe van de gelijke kansen. Verder is respectvolle bejegening van de tegenstander Rachid evenmin vreemd. Zo helpt hij bijvoorbeeld altijd een tegenstander overeind wanneer die na een duel is gevallen.

G-VOETBAL ONDER DE LOEP

2.2

G-voetbal is bedoeld voor mensen die vanwege een lichamelijke en/of verstandelijke beperking belemmerd zijn in hun bewegingsmogelijkheden en daardoor niet aan een reguliere competitie deel kunnen nemen. Deze groep voetballers heeft net even meer aandacht nodig en moet dingen net iets duidelijker en eenvoudiger uitgelegd krijgen. Altijd is het uitgangspunt dat er recreatief wordt gespeeld en dat zoveel mogelijk de spelregels van 'het gewone voetbal' worden gehanteerd. Maar als we het G-voetbal nader onder de loep nemen, voor wie is deze tak dan precies bedacht? Wie vallen wel onder de noemer G-voetbal en wie niet? Die kwestie gaan we ophelderen in deze paragraaf.

Verschillende beperkingen

Binnen de doelgroep 'mensen met een beperking' wordt in het algemeen een onderverdeling aangehouden in vijf categorieën. Later gaan we, voor een aantal van deze doelgroepen in op de consequenties voor het voetballen.

1. Mensen met een lichamelijke beperking
2. Mensen met een verstandelijke beperking
3. Mensen met een visuele beperking
4. Mensen met een auditieve beperking
5. Mensen met een chronische aandoening

1. Een lichamelijke (motorische) beperking

Onder lichamelijke beperking wordt verstaan:

A. Amputaties in een of meer ledematen met (korte) stompjes (zonder benen -> geen voetbal)
B. Cerebrale Parese (CP)
C. Dwarslaesies + spina bifida (open rug) (over het algemeen rolstoelgebonden -> geen voetbal)
D. Aangeboren afwijkingen
E. Overige motorische beperkingen

2. Een verstandelijke beperking

Voor een verstandelijke beperking gelden drie criteria:

A. Het intellect is aantoonbaar lager dan het gemiddelde, het IQ is lager dan 75.
B. Binnen twee of meer aanpassingsvaardigheden zijn beperkingen die zijn gerelateerd aan het IQ. Onder aanpassingsvaardigheden wordt onder meer verstaan: communicatie, zelfverzorging, wonen, sociale vaardigheden, deelname aan de samenleving, zeggenschap, gezondheid en veiligheid, toegepaste kennis, vrijetijdsbesteding en werk.
C. De verstandelijke beperking komt voor het achttiende levensjaar tot uiting.

3. Een zintuiglijke visuele beperking

A. Blind of
B. Slechtziend. De indeling van de oogmeting – lichtperceptie – valt uiteen in de groepen 'zeer slechtziend' en 'slechtziend'.

4. Een zintuiglijke auditieve beperking

A. Doof of
B. Slechthorend, een audiogram lager dan 55 Db.

5. Een chronische aandoening

De definitie van chronische aandoening is: een onomkeerbare aandoening zonder uitzicht op volledig herstel en met een lange ziekteduur. Gemeenschappelijke kenmerken van chronische aandoeningen zijn:

→ Een geleidelijke toename van de beperkingen als gevolg van chronische com plicaties of late verschijning van de aandoening.
→ De relatieve druk die 'care' krijgt in vergelijking met 'cure'. Onder 'care' worden de zorgactiviteiten verstaan die zijn gericht zijn op verlichting van het lichamelijk psychisch en sociaal ongemak. 'Cure' is meer gericht op bestrijding van complicaties of tijdelijke verergering van de symptomen.
→ (Gemeenschappelijke) behandeling uit de eerste of tweede lijn. Onder de eerste lijn vallen onder meer huisartsen en thuiszorg. Met de tweede lijn wordt gedoeld op bijvoorbeeld ziekenhuiszorg.
→ De patiënt speelt vaak een eigen rol in de behandeling. Hij of zij is gewend aan zelfmedicatie en zelfzorg.

Wie speelt met wie en tegen wie?

G-voetbal is bedoeld voor mensen die vanwege een lichamelijke en/of verstandelijke beperking belemmerd zijn in hun bewegingsmogelijkheden. De diversiteit aan beperkingen, de diversiteit aan achtergronden, de diversiteit aan mogelijkheden. Dat levert een kleurrijk en tot de verbeelding sprekend gezelschap op, maar dat brengt eveneens de – best wel lastige – vraag met zich mee wie met wie en wie tegen elkaar moeten uitkomen.

Eerder in dit hoofdstuk passeerden de vijf categorieën de revue die we voor de sport onderscheiden binnen de doelgroep 'mensen met beperking'. Hoe gaat de KNVB met deze doelgroep om? Allereerst streeft de KNVB ernaar om alle voetballers zoveel mogelijk aan de reguliere competities deel te laten nemen, van F-jeugd tot senioren. Wanneer de beperking dit niet toe staat, dan kan een voetballer deelnemen aan de G-competitie.

Doven en slechthorenden horen niet bij de doelgroep 'G-voetbal' die is vast-gesteld door de KNVB. Zij spelen voetbal binnen reguliere KNVB-competi-ties of zijn lid van een eigen 'dovenvereniging'.

Mede vanuit praktisch oogpunt – er zijn niet heel veel G-voetballers en er zijn nog minder sporters per afzonderlijke categorie – organiseert de KNVB competities waarin álle G-voetballers uitkomen. Waarin bijvoorbeeld een slechtziende kan spelen tegen iemand met het syndroom van Down. Alleen wanneer er veel G-voetballers van een bepaalde categorie zijn, kunnen deze in een competitie worden geplaatst.

Toch hanteert de KNVB wel een zekere indeling. Op basis van wat een G-voetballer kan, wat zijn of haar beperking is en het begripsniveau van het voetbal, onderscheidt de KNVB drie niveaus: de A-, B- en C. In de volgende paragraaf gaan we inhoudelijk in op die categorieën.

Niveau-indeling G-teams

Allereerst moet op deze plaats worden onderstreept dat het binnen het G-voetbal alom nog steeds als een moeilijke kwestie wordt ervaren te bepalen welke speler in welke categorie thuishoort. Er zijn geen vaste regels die dat duidelijk maken. Het is welhaast onmogelijk een boven- en/of ondergrens te benoemen. Het gevolg: een grijs gebied waarin G-voetballers spelen die als het ware net tussen twee niveaus hangen. De KNVB erkent de problematiek en pretendeert geenszins de wijsheid in pacht te hebben. Teneinde G-voetballers zoveel mogelijk in de juiste categorie onder te brengen, heeft de voetbalbond toch een aantal richtlijnen geformuleerd - zie kader pagina 23. Wie met G-voetballers werkt, kan er gebruik van maken.

Wie G-voetballers wil indelen in de categorie die bij hem of haar past, heeft houvast aan de richtlijnen die worden genoemd in de 'Richtlijnen niveau-indeling'. Op basis van dezelfde criteria heeft de KNVB ook de driedeling in niveaus vastgesteld: de A-, B- en C-categorie. Daarbij worden telkens kort kenmerken genoemd van de niveaugroep. Belangrijk: wil iemand meedoen aan G-voetbal, dan moet hij in elk geval voldoen aan het eerste criterium: besef hebben van en inzicht hebben in wedstrijdsport.

Niveau A

- Volledig besef van de regels van de KNVB.
- Goed kunnen samenspelen.
- Goede lichamelijke conditie.
- Spanning van een wedstrijd goed aankunnen.
- Goede technische vaardigheden en spelinzicht.

Bij spelers van Niveau A dient de club zich altijd af te vragen of de spelers wellicht in het reguliere voetbal passen.

Niveau B

- Aanpassing in de moeilijkste regels.
- Kunnen samenspelen.
- Redelijke lichamelijke conditie.
- Kunnen verwerken van de spanning.
- Redelijke technische vaardigheden en spelinzicht.

Niveau C

- Begeleidende rol van de scheidsrechter op speltechnisch en sociaal vlak, gebaseerd op de meest elementaire regels van het voetbalspel.
- De overige criteria gelden ook, maar wel in mindere mate.
- Tevens is sprake van een duidelijk leermoment voor de voetballers, zodat zij beter inzicht krijgen in het voetbalspel.

De KNVB richt zich met G-voetbal met name op niveau B en C. Bij G-voetballers van niveau A moet de vereniging zich afvragen of deze spelers niet binnen de reguliere teams passen.

Deze niveau-indeling is een nuttig uitgangspunt bij de samenstelling van teams. Laat het aantal spelers het toe, dan is het ook wenselijk een indeling naar leeftijd te hanteren. Te denken valt aan drie categorieën:

- 11 t/m 14 jaar (D-pupillen en C-junioren)
- 15 t/m 18 jaar (A+B-junioren)
- 19 jaar en ouder (senioren)

Spelers van 11 jaar die in de reguliere KNVB-competities de overstap maken van de E-pupillen naar de D-pupillen kunnen eventueel in aanmerking komen voor een jaar dispensatie. Dit kan worden aangevraagd bij het KNVB-district. Begin niet te vroeg met jonge voetballertjes te laten uitstromen van het reguliere voetbal naar een G-team. Vaak kunnen spelers zeker tot en met de E-pupillen bij een lager team meekomen. Het blijft natuurlijk het leukste als je met je vriendjes en klasgenootjes bij je eigen club kunt blijven spelen.

Het spreekt voor zich dat de gehanteerde niveaus van invloed zijn op andere zaken die te maken hebben met het voetbal voor voetballers met een beperking. Op elk niveau hanteren scheidsrechters en teambegeleiders een specifieke aanpak. Trainingsschema's zullen bijvoorbeeld ook variëren.

RICHTLIJNEN NIVEAU-INDELING

G-voetballers indelen in teams. Daaraan ligt observatie van de spelers ten grondslag. Het is een taak die het best kan worden uitgevoerd door personen die veel ervaring hebben met voetbal voor mensen met een beperking. Hier ligt een grote verantwoordelijkheid bij de verenigingen zelf. In de loop van een competitie of toernooi blijkt vervolgens, of zij de juiste indeling hebben gemaakt. Dit betekent dat de organisatie van competities of toernooien rekening moet houden met twee zaken:

1. *Organiseren van korte voorwedstrijden ter indeling van de niveaus. Dat werkt goed in de praktijk.*
2. *Mogelijkheden scheppen binnen competities om een team alsnog in te delen in een andere poule. Dat gebeurt als het team toch te sterk of te zwak blijkt te zijn voor de oorspronkelijke poule. De KNVB deelt zoveel mogelijk in op niveau, en organiseert daarnaast een najaarsreeks en een voorjaarsreeks.*

RICHTLIJNEN VOOR DE NIVEAU-INDELING VAN TEAMS

Let bij de observatie van spelers onder meer op de manier waarop zij handelen bij:
- *ingooien, inrollen of intrappen*
- *boven- en onderhands uitgooien of uitschoppen (door de keeper)*

Wanneer G-voetballers uitkomen in teamverband, let dan op:
- *overspelen naar ploeggenoten*
- *vrijlopen, vragen om de bal*
- *gericht zijn op medespelers*

Wordt de lichamelijke geschiktheid van spelers voor een van de drie categorieën beoordeeld, observeer dan:
- *fysieke belemmeringen (oa. spasticiteit)*
- *epilepsie*
- *hartfuncties*
- *mate van getraindheid*

Wordt de psychische weerbaarheid van spelers in kaart gebracht, let dan op:
- *omgaan met winnen en verliezen*
- *verwerken van de spanning van een wedstrijd*
- *omgaan met beslissingen van een scheidsrechter*
- *omgaan met gedrag van de tegenstander*
- *omgaan met aanwijzingen van de teambegeleider(s)*

Wordt het spelinzicht van spelers beoordeeld, bestudeer dan:
- *of de G-voetballer kan samenspelen*
- *of hij kan overgaan van verdedigen naar aanvallen en andersom*
- *of hij zijn positie in het veld houdt*
- *of hij in een systeem kan spelen*

Bij de beoordeling van de techniek verdienen de volgende punten aandacht:
- *dribbelen*
- *passen, traptechniek*
- *stoppen van de bal*

Omgangtips

Dé G-voetballer bestaat niet. In het G-voetbal spelen mensen met de meest uiteenlopende beperkingen hun partijtje mee. Eén team kan al zijn samengesteld uit voetballers met zeer diverse achtergronden. In deze paragraaf komt een aantal van die achtergronden aan bod. We hebben niet de pretentie daarmee volledig te zijn. Het is de bedoeling de aandoeningen te noemen waarmee G-voetballers regelmatig te maken hebben. Het ligt buiten de reikwijdte van deze handleiding álle achtergronden en beperkingen te noemen.

OMGANG IN HET ALGEMEEN

Een grote diversiteit aan beperkingen mag dan te herkennen zijn in het G-voetbal, dat laat onverlet dat er algemene tips zijn die vrijwilligers van nut kunnen zijn in de omgang met de spelers.

- *Wat iemand zelf (aan)kan, dat doet hij zelf*
- *Je kunt beter voorzichtig zijn dan te veel risico's nemen*
- *Structuur binnen activiteiten brengen staat gelijk aan: houvast bieden,*
- *Eerst observeren en daarna handelen*
- *Maak duidelijk en overwogen je keuzes, probeer spontaan te zijn en werk methodisch*
- *Alles staat of valt met de grondhouding. Een positieve grondhouding brengt onder andere deze aspecten met zich mee:*
  - *Je willen en kunnen verplaatsen in de leefwereld van een ander*
  - *Willen zoeken naar de betekenis die iemand met zijn handelen uitdrukt of probeert uit te drukken*
  - *In iemands persoonlijke levensgeschiedenis willen interesseren*
  - *Kritisch willen samenwerken met anderen*
  - *Jezelf kunnen geven*
  - *Een ander accepteren*
  - *Afstand kunnen nemen zonder spontaniteit te verliezen*
  - *Verantwoordelijk kunnen zijn en willen zijn*
  - *Kunnen en willen zorgen voor een ander*
  - *Kritische zelfreflectie hebben*

SPECIALE VOETBALLERS, SPECIALE BEHANDELING

Het uitgangspunt is dat elke G-voetballer als individu wordt benaderd met zijn of haar specifieke mogelijkheden en beperkingen. Essentieel is eveneens dat de meeste G-voetballers niet alleen lid worden van een club om voetbal te spelen, maar dat de sociale contacten een belangrijkere rol kunnen innemen. Net als elke andere voetballer, heeft de individuele G-voetballer een eigen benaderingswijze, een eigen manier van omgang. Omdat bij G-voetballers regelmatig ook medische aspecten een rol spelen, verdient het aanbeveling als vereniging een dossier te maken van elke G-voetballer. Belangrijker nog is om via bijvoorbeeld een "intakegesprek" met ouders kennis te nemen van de specifieke kenmerken van de speler.

Let op: het is niet zomaar toegestaan een dossier aan te leggen van sporters waarin ook medische gegevens staan.

Informatie, kenmerken en tips

ADHD

Wat is ADHD?

De afkorting ADHD staat voor Attention Deficit Hyperactivity Disorder.

Wat zijn de kenmerken van ADHD?

- Aandachtstekort. Iemand met ADHD heeft er moeite mee aandacht op te brengen voor bepaalde taken en bezigheden. De persoon is snel is afgeleid en kan zich moeilijk concentreren.
- Impulsiviteit. Spontane ideeën of gedachten worden onmiddellijk uitgevoerd of besproken.
- Hyperactiviteit. Dat verwijst naar onrust of drukte.

Omgangstips:

- Structuur en regelmaat zijn erg belangrijk voor personen met ADHD. Bouw dus bijvoorbeeld een training op een herkenbare manier op.
  Laat elementen regelmatig terugkomen.
- Veranderingen moeten tijdig worden duidelijk gemaakt aan de persoon met ADHD.
- Een afkoelingsperiode is een ideale methode wanneer moet worden ingegrepen. Haal de voetballer uit de situatie en geef hem tijd tot overdenking.
- Vaak is het beter de aandacht van deze persoon af te leiden dan hem direct te confronteren met zijn gedrag in een situatie.
- Aanmoedigen en complimenten zijn een simpele en effectieve manier om bepaald gedrag te bevorderen.

Autisme (Autisme Spectrum Stoornis)

Wat is autisme?

Autisme is een verzamelnaam die valt onder de psychiatrische stoornissen. Binnen autisme worden drie groepen onderscheiden:

1. (klassiek) autisme
2. syndroom van Asperger
3. PDD-NOS

Autisme wordt beschouwd als een ontwikkelingsstoornis met een neurologische oorzaak. Neurologie gaat o.a. over hersenziekten. De hersenen van autisten functioneren anders. Dat leidt er vooral toe dat zij waarnemen in losse fragmenten waartussen de autist vaak niet de verbanden legt die voor anderen vanzelfsprekend zijn.

Wat zijn de kenmerken van autisme?

Bij autisme onderscheiden we gedragskenmerken op drie gebieden:

Sociale interactie

→ Moeilijke interactie met de medemens is een kerneigenschap van mensen met autisme. De ene autist sluit zich volledig af, terwijl de andere net te veel contact zoekt, maar dan op vreemde manieren. Dit uit zich dikwijls in: verzamelingen aanleggen, niet kunnen zien hoe contexten samenhangen en niet kunnen begrijpen hoe mensen met elkaar omgaan.

Communicatie

→ Meer nog dan met het contact loopt het mis met de communicatie.
Bij degenen die taal leren beheersen, valt het op dat het stemgeluid en/of de woordkeuze vaak anders zijn. Gesprekken lopen ook vaak in één richting.

Verbeelding

→ Mensen met autisme zien moeilijk een geheel. Details zien ze wel heel goed. Mensen zonder autisme hebben bijvoorbeeld snel in de gaten waarvoor een bepaald voorwerp wordt gebruikt. Bij een autist is dat dikwijls niet het geval. Hij heeft meer stappen nodig om dat te zien.

Omgangstips:

→ Structuur is heel belangrijk. Probeer het leven voorspelbaar te maken.
Leg precies uit hoe, wat, wanneer en waarom iets gebeurt. Zo weet deze persoon precies waar hij aan toe is.

→ Gebruik korte en duidelijk taal. Spreek de persoon bij zijn naam aan.

→ Schep geen valse verwachtingen. Doe dus geen belofte wanneer je niet zeker weet dat je die kunt inlossen.

→ Zorg voor de juiste hoeveelheid afwisseling in de aangeboden activiteiten – trainingen, bijvoorbeeld. Variatie in tijdsduur en aantallen is van belang.

→ Bied niet te veel activiteiten aan. Vermijd een te snelle opeenvolging van activiteiten.

→ Voorkom onrust en streef naar 'veilig gevoel'. Bedenk aan de andere kant niet te lang bezig te zijn met dezelfde activiteit. In dat geval kan iemand met autisme vervallen in obsessief gedrag. Obsessief gedrag kenmerkt zich door het feit dat iemand alleen nog maar is gefocust op één ding en hierin blijft hangen. Een voorbeeld: tijdens een training steeds de bal in het doel schieten en niet meer ertoe te bewegen zijn de bal over te spelen.

→ Regelmatig belonen, veel waardering en begrip.

Wat is epilepsie?

Epilepsie komt voor bij 0.75% van de Nederlandse bevolking. Gezien de vele vormen waarin epilepsie zich kan voordoen, is het voor begeleiders raadzaam bij ouders of verzorgers van een G-voetballer met epilepsie, informatie in te winnen over de manier waarop epilepsie zich bij hem of haar manifesteert en hoe het best kan worden gehandeld. Verder gelden ten aanzien van sport-beoefening dezelfde regels als voor alle andere voetballers met epilepsie.

Epilepsie is vooral bekend door het fenomeen 'epileptische aanvallen'. Deze ontstaan wanneer een teveel aan zenuwcellen in de hersenen op hetzelfde moment overactief wordt. Epileptische aanvallen kunnen er verschillend uitzien, maar de meeste mensen met epilepsie hebben gelijke of gelijksoortige aanvallen. Met behulp van medicijnen kunnen deze aanvallen bij 70 tot 80% van de mensen met epilepsie worden behandeld. Ze leiden overigens níet tot genezing.

In het algemeen geeft lichamelijke activiteit geen verhoogde kans op epileptische aanvallen. De concentratie tijdens lichamelijke inspanning lijkt de kans juist te verminderen dat epileptische aanvallen optreden. Let op: de meeste aanvallen treden op na afloop van een activiteit. Stop daarom nooit abrupt met een activiteit, maar bouw die langzaam af. Dit wordt ook wel 'cooling-down' genoemd.

Deelname aan bewegingsactiviteiten werkt veelal ontspannend. Mensen bij wie aanvallen worden opgeroepen door spanning, zouden door sportbeoefening mogelijk minder aanvallen kunnen krijgen. Voor zover bekend, heeft lichamelijke activiteit geen invloed op het gehalte van de anti-epileptica, ofwel medicijnen tegen epilepsie, in het bloed en vice versa. Het gebruik van anti-epileptica is dus geen reden om niet te bewegen.

Wat zijn de kenmerken van epilepsie?

Meestal komt een epileptische aanval onverwacht, zowel voor de persoon zelf als voor de omgeving. Bovendien is iemand die een aanval heeft zich daar meestal niet van bewust. Deze onvoorspelbaarheid maakt de epileptische aanval vaak tot een angstige ervaring. Het wordt nooit 'gewoon' en het went ook niet. Er zijn verschillende kenmerken van epileptische aanvallen, zoals:

- Spierschokken
- Bewustzijnsstoornis
- Bewustzijnsverlies
- Verkrampen/verstijven van spieren
- Verslappen van spieren
- Grauw zien
- Met de ogen draaien
- Stokkende adem
- Schudkramp
- Schuimbekken
- Doelloze automatische handelingen. Voor een buitenstaander kan het erop lijken, of degene met een epileptische aanval aan het slaapwandelen is.

Omgangstips:

- Bij een kleine aanval, zoals bijvoorbeeld een absence of 'normale' aanval, is het best helemaal niets doen. Houd alleen een oogje in het zeil. Doe vooral niet druk of paniekerig. Houd deze persoon evenmin tegen met geweld.
- Bij een grote aanval, wanneer deze persoon bijvoorbeeld na een val in een ongelukkige houding op de grond is gaan liggen, is het verstandig iemand voorzichtig goed te leggen. Breng ook iets plats onder zijn hoofd aan, zoals een kussentje of een jas. Draagt de persoon een bril, neem die dan af. Maak strakke kleding los. Probeer ook niet de armen of de benen van de persoon stil te houden. Het is op het moment zelf niet te verhelpen dat hij schokt. Dat stopt vanzelf.
- Duurt een aanval langer dan 5 – max. 10 minuten dan is het wenselijk een arts te waarschuwen.
- Na een grote aanval wordt iemand vaak verward wakker. Meestal weet hij niet wat er is gebeurd en waar hij is. Help hem dan op zijn zij te gaan liggen, zodat het speeksel uit zijn mond kan weglopen. Blijf verder in de buurt totdat de persoon weer helemaal in orde is. Geef hem vooral niets te eten of te drinken voordat hij weer helemaal wakker is.

Wat is het syndroom van Down?

Iemand met het syndroom van Down heeft een extra chromosoom. In medisch-technische termen: in plaats van twee heeft deze persoon drie chromosomen van chromosomenpaar 21. Bij deze groep komt vaker een aantal lichamelijke afwijkingen voor die van belang zijn voor de begeleiding bij sportbeoefening. 30 tot 40% van mensen met het syndroom van Down wordt geboren met een hartafwijking. Deze is in vele gevallen operatief te behandelen.

Kinderen met het syndroom van Down ontwikkelen zich trager dan andere kinderen, zowel lichamelijk als verstandelijk. Toch is sprake van een grote variatie in wat ze kunnen bereiken. Niet alleen hun aanleg speelt daarbij een belangrijke rol, maar vooral de mogelijkheden die hen worden geboden.

Wat zijn de kenmerken van het syndroom van Down?

- Mensen met het syndroom van Down hebben een kenmerkend uiterlijk: een schuin omhoog lopende, vaak smalle oogspleet. In veel gevallen is hun hoofd kleiner dan bij andere mensen. De achterkant van het hoofd is afgeplat, er zijn grote fontanellen, kleinere en laag ingeplante oren en een kleinere mond. Als gevolg van dat laatste heeft de tong minder ruimte, zodat deze nogal eens uit de mond hangt. De armen en benen zijn meestal ook korter in relatie tot de romp, terwijl handen en voeten dikwijls breed zijn. Genoemde kenmerken hoeven niet allemaal aanwezig te zijn. Ze kunnen in de loop van de tijd ook vervagen of helemaal verdwijnen.
- Bij deze groep is ook regelmatig sprake van een laxide – ofwel: slap bandapparaat. Hierdoor kan een abnormale beweeglijkheid in de gewrichten ontstaan, zodat bij onvoldoende spiercoördinatie de gewrichten verkeerd worden belast. Bij mensen met deze specifieke aandoening is het aan te raden hen geen oefeningen te laten uitvoeren die de lenigheid bevorderen.
- De kans op vroege dementie is groot bij mensen met het syndroom van Down. Na het vijftigste levensjaar treden bij de meeste verschijnselen op van de ziekte van Alzheimer.

Omgangstips:

- Maak geen lange zinnen tijdens een gesprek met iemand die het syndroom van Down heeft.
- Wees kort, duidelijk en concreet
- Gebruik makkelijke woorden.
- Doe niet alles voor. Laat de persoon zelf ook dingen proberen.
- Kies voor een positieve benadering. Iedereen stelt een complimentje op prijs.
- Maak instructies visueel.
- Zorg voor ‘rustige’ omgeving.
- Zorg voor vaste structuur en regelmaat.

Slechtziend

Wat is slechtziend?

Iemand met wat minder goede ogen is niet per definitie slechtziend. Vaak kunnen geringe oogfouten prima worden gecorrigeerd met behulp van bril of contactlenzen. De term 'slechtziend' is pas op zijn plaats wanneer iemand nog beschikt over enig gezichtsvermogen, maar niet meer kan worden geholpen met een gewone bril of contactlenzen.

Omgangstips:

- *Kíjk naar een blinde of slechtziende wanneer je tegen hem of haar spreekt. Zo kan de visueel gehandicapte jouw stem met de ogen volgen en je aankijken. Spreek de blinden en slechtzienden zelf aan en richt je niet – alleen – tot hun begeleiders.*
- *Zeg wat je doet of wat je gáát doen.*
- *Blinden en slechtzienden houden ervan dingen een vaste plaats te geven.*
- *Iets wat je hebt gepakt of gebruikt, zet of leg je daarna dus terug op dezelfde plaats. Als je toch iets wilt verleggen, zeg dan duidelijk waar je het naartoe brengt.*
- *Laat geen voorwerpen rondslingeren. Een onverwachte struikelpartij over een emmer, prullenbak of tas is snel gemaakt.*
- *De woorden 'hier' en 'daar' hebben voor blinden geen enkele zin. Ze kunnen evenmin uit de voeten met: wijzen naar een bepaalde plaats, gebaren, knikken en ga zo maar door. Praat liever in woorden en in termen van afstanden, zoals de stand van de wijzers van de klok. Een voorbeeld: "Het station ligt op vier uur vanaf waar jij nu staat. Gebruik ook termen als recht voor, links, rechts, achter, et cetera.*
- *Vertel altijd wie er in een ruimte zijn. Stel iedereen voor,– ook kinderen en huisdieren.*
- *De beste manier om een slechtziende of blinde persoon hulp aan te bieden is eenvoudigweg vragen of die persoon hulp wil hebben en op welke wijze hij deze hulp wenst.*
- *Ga altijd in overleg voordat je hulp of begeleiding aanbiedt. Grijp de blinde/ slecht ziende persoon dus niet zomaar vast.*
- *Is hulp niet nodig, dring dan vooral niet aan.*
- *Noem bij begroeting altijd je naam, ook als je elkaar al kent. Je stem is niet altijd onmiddellijk te herkennen!*

ANDER VOETBALAANBOD 2.3

Naast G-voetbal zijn er ook andere vormen van voetballen met een beperking:

Passend voetbal

Vanwege de specifieke kenmerken van het voetbalspel is het geen geschikte sport voor mensen in een rolstoel of voor mensen met een visuele beperking (blinden). Voor auditief beperkte mensen (doven) hoeft hun beperking juist geen belemmering te zijn bij het spelen van het voetbalspel.
Zij kunnen over het algemeen juist prima in het reguliere voetbal uit de voeten. Het belangrijkste is dat bij elk individu wordt gekeken naar zijn of haar voetbal-niveau. De KNVB heeft een DVD ontwikkeld genaamd
"Passend Voetbal". Hier zijn een verschillende portretten gemaakt van voetballers met een beperking. De DVD kan verenigingen en kader ondersteunen bij het beoordelen van het niveau van voetballen voor voetballers met een beperking. Maatwerk is hier het toverwoord. De DVD is opvraagbaar bij uw districtskantoor of via de KNVB-website te vinden.

CP-voetbal

De KNVB kent als breedtesport het G-voetbal en als topsport het CP-voetbal. CP-voetbal wordt gespeeld door voetballers die ten gevolge van een hersen-beschadiging (Cerebrale Parese) in meer of mindere mate motorische problemen hebben. Ook spelers met Niet Aangeboren Hersenletsel (NAH) komen voor dit team in aanmerking. Zij spelen grotendeels volgens de regels van de FIFA. Een aantal regels is aangepast. Zo zijn het veld (75 x 55m.) en de doelen (5 x 2m.) kleiner dan in het reguliere voetbal. Binnen CP-voetbal is er ook een nationaal team dat de KNVB en Nederland vertegenwoordigt in internationale wedstrijden. De beste CP-voetballers komen in aanmerking voor dit team. Het Nederlandse CP-team valt sinds 2005 officieel onder de KNVB.

Special Olympics

Special Olympics Nederland organiseert regionale en nationale evenementen alleen voor mensen met een verstandelijke beperking. Eenmaal in de vier jaar vinden de Special Olympics World Games plaats.

ID-voetbal

Vanuit Gehandicaptensport Nederland wordt ID-voetbal georganiseerd. Hierbij wordt er 11 tegen 11 gespeeld door voetballers met een Intellectual Disability. Dit is bedoeld voor mensen met een leerprobleem. Voor Praktijkscholen worden vaak toernooien georganiseerd.

NUTTIGE SITES

Meer informatie over voetbal voor mensen met een beperking?
Kijk eens op:
www.knvb.nl
www.cpvoetbal.nl
gehandicaptensport.nl
www.specialolympics.nl
nocnsf.nl
www.kndsb.nl

Dovenvoetbal

De Koninklijke Nederlandse Doven Sport Bond (KNDSB) organiseert veldvoetbal (11 tegen 11) en zaalvoetbal (5 tegen 5), waarbij de spelers uitkomen in het reguliere voetbal. De KNDSB selecteert de beste dove voetballers voor EK's, WK's en de Deaflympics.

Blindenvoetbal

Op slechts een aantal plaatsen in Nederland slechts wordt blindenvoetbal beoefend. Football 5-a-side (5x5) is wel een Paralympische Sport.

Ampu-voetbal

Deze voetbalvorm wordt gespeeld door voetballers met een amputee.
De veldspelers missen een of twee benen missen en de keeper mist minimaal een arm. Er wordt gespeeld op een kleiner veld, 7 tegen 7. Er is een officieel WK waaraan ook het Nederlands team deelneemt.

Autisme-voetbal

Een aantal clubs hebben recent het initiatief genomen om kinderen met een Autisme Spectrum Stoornis (Autisme) samen te laten voetballen.
De KNVB adviseert voor deze spelers de volgende opties:

- Onder begeleiding van vrienden en/of specialisten blijven voetballen in het reguliere voetbal
- Voetballen in een G-team waar ieder zo veel mogelijk op zijn of haar niveau kan voetballen onder deskundige begeleiding.
- Trainen in een apart autistenteam, maar dan wel in een vaste, veilige omgeving bij de eigen club. Hier zou een voetbalaanbod van 5 tegen 5 (4 tegen 4 met 2 keepers) passend kunnen zijn.

DE VERENIGING EN G-VOETBAL: BINNEN EN BUITEN DE LIJNEN

3

ZAKEN OM VOORAF OVER NA TE DENKEN

3.1

Zoals dé G-voetballer niet bestaat, zo is er ook niet dé voetbalvereniging. Ons land telt zo'n 3.300 voetbalclubs die stuk voor stuk hun specifieke identiteit en eigenschappen hebben. Da's maar goed ook, want anders zou het allemaal een beetje saai en voorspelbaar worden. Toch is een aantal vaststaande zaken essentieel voor de club die met G-voetbal aan de slag wil. Beschikt de vereniging bijvoorbeeld niet over voldoende – deskundige – vrijwilligers of heeft de vereniging niet een duidelijke koers voor ogen voor de langere termijn, dan ontbreekt de basis om van G-voetbal een succes te maken.

Dit hoofdstuk helpt verenigingen een spiegel voor te houden. Hoe staat het ervoor met bepaalde zaken? Vormt het antwoord op die vragen een goede voedingsbodem voor G-voetbal? Of moeten er aanpassingen worden verricht? En als de club met G-voetbal aan de slag gaat, welke praktische zaken verdienen dan aandacht?

Organisatiestructuur

De voetbalvereniging die G-voetbal wil opzetten of die wil nagaan of de bestaande G-voetbaltak succesvol kan blijven, moet ervoor zorgen dat het G-voetbal is of wordt verankerd in de organisatiestructuur van de vereniging. Heeft G-voetbal een plek in het organigram van de club? Kijk bijvoorbeeld eens naar:

- Bestuur. Als de vereniging beschikt over een G-voetbaltak, heeft een van de bestuursleden dan ook G-voetbal in zijn portefeuille? En als de vereniging erover denkt G-voetbal op te zetten, zou dan een van de bestuursleden deze portefeuille op zich kunnen nemen?
- Commissies. Heeft bijvoorbeeld in de jeugdcommissie, de toernooicommissie of de kantinecommissie iemand zitting namens het G-voetbal? Of is er iemand binnen de club die daarin zitting zou kunnen nemen?
- Technisch kader. Zijn er trainers en coaches die ervaring hebben met voetballers met een beperking? Zijn er kaderleden die beschikken over de instelling en het enthousiasme om met G-voetballers aan de slag te gaan?
- Vrijwilligers/betaalde functionarissen. Hier geldt hetzelfde als bij technisch kader.
- Externe ondersteuning. Kan de verenging een beroep doen op buitenstaanders die weten hoe je omgaat met G-voetballers en die bijvoorbeeld de spelers kunnen vervoeren?

De invoering van G-voetbal kan verband houden met de missie en doelstellingen van de vereniging. Voorbeelden:

- Ledenaantallen. Een vereniging kan bijvoorbeeld stellen: "Als wij een financieel en organisatorisch gezonde vereniging zijn met duizend leden zonder beperking, dan zien wij het als onze maatschappelijke verantwoordelijkheid ons ook in te spannen voetbal op te zetten voor een team van spelers mét een beperking".
- Inventarisatie overige zaken. "Zijn binnen de club de voorwaarden aanwezig om G-voetbal daadwerkelijk op te zetten?"
- Wie zijn we? Een club kan zich afvragen: "Waar staan wij voor?". Richt een vereniging zich louter op de prestaties van het eerste team, dan is het niet realistisch G-voetbal op te zetten. Heeft een vereniging zich tot doel gesteld voetbal te bieden aan de meest uiteenlopende doelgroepen, dan is er wellicht wel een voedingsbodem voor G-voetbal.
- Wie willen we zijn? Wat willen we met de vereniging? Dit hangt samen met het vorige punt.
- Aandacht voor waarden en normen en plezier en respect. Huldigt de verenging het standpunt dat zoveel mogelijk soorten voetballers met plezier bij de club moeten kunnen spelen en dat iedereen daarbij respect verdient, dan lijkt de juiste context aanwezig te zijn G-voetbal een kans te geven.

Maatschappelijke verantwoordelijkheid

Hoe komt een sportvereniging ertoe zich ook open te stellen voor mensen met een beperking? Zo'n vereniging staat middenin de samenleving, wat betekent dat in principe iedereen er terecht kan en dat dus ook mensen met een beperking er welkom zijn. Toch is het in de praktijk vaak niet zo eenvoudig. Meestal gaat een vereniging met G-voetballers aan de slag wanneer een van de leden een speler met een beperking kent. Pas dán wordt het idee geboren ook G-sporters de mogelijkheid te bieden actief te zijn.

Natuurlijk, het is lovenswaardig om G-voetbal op te zetten omdat een lid een beperking kent. Maar een betere motivatie is de maatschappelijke verantwoordelijkheid die de club voelt. De vereniging zou het als haar maatschappelijke verantwoordelijkheid moeten beschouwen een plaats te creëren voor mensen met een beperking en deze mensen ook de mogelijkheid moeten bieden volwaardig lid te worden en te blijven.

Meer en meer verenigingen zien de voordelen van de 'open club'. Dat is een club die middenin de samenleving staat, die vraag- en buurtgericht denkt en handelt, die peilt wat de behoeftes zijn en daarop inspeelt. Door samen te werken met organisaties en andere sportverenigingen kan ze activiteiten aanbieden die de eigen hoofdactiviteit (voetbal) versterken. Er ontstaat een betere bezetting van de accommodatie, meer binding tussen de leden, ledenbehoud of -groei en betere borging van de continuïteit.

POSITIEVE PUNTEN

Het hoofddoel van G-voetbal is dat mensen met een beperking een sport kunnen beoefenen. Dat geeft ook de club bevrediging. Maar G-voetbal kan de vereniging ook op andere manieren veel positiefs brengen. Een aantal voorbeelden:

- *De vereniging die aandacht heeft voor mensen met een beperking, geeft blijk van haar maatschappelijke verantwoordelijkheid. Dat draagt bij aan een positief imago van de club.*
- *G-voetbal kan verder een positief effect hebben op de relatie van de vereniging met de plaatselijke overheid. Het is ook goed voor de beeldvorming bij lokale media.*
- *Sporters met een beperking opnemen in de club? Het mes snijdt aan twee kanten. G-sporters kunnen hun hart ophalen binnen en buiten de lijnen, terwijl de vereniging nieuwe leden verwelkomt.*
- *Het is een misverstand dat de aanwas van leden met een beperking veel tijd en inspanning kost en dat het de vereniging zelf weinig oplevert. In de praktijk blijkt bijvoorbeeld nogal eens, dat de komst van G-voetballers ook nieuwe kaderleden/vrijwilligers oplevert.*
- *De aanwezigheid van mensen met een beperking heeft vaak een positieve uitwerking op de rest van de vereniging. Zij zijn dikwijls enthousiaste sporters en kunnen een verrijking zijn voor de club.*
- *Oogsten de prestaties van sporters met een beperking waardering van sporters zonder beperking, dan draagt dat in positieve zin bij aan de bevordering van contacten tussen deze groepen.*

3.2 G-VOETBALBELEID

De vereniging die een G-voetbaltak leven wil inblazen, doet er goed aan zich terdege voor te bereiden en vanuit een degelijke basis aan de slag te gaan. Dat voorkomt onaangename verrassingen – en een mislukking – tijdens de uitwerking. Zomaar een aantal vragen waarmee de club in de weer moet voordat sowieso actie wordt ondernomen:

- Hoeveel teams willen we? In welke categorieën gaan die spelen? Willen we jeugdteams?
- Staat de individuele voetballer centraal en dus niet de vereniging?
  Een club is er voor het lid, het doel van de voetbalvereniging is niet de vereniging op zich. Probeer als vereniging juist de kunst te verstaan alle individuen binnen de club op maat te bedienen.
- Maken we een langetermijnplanning?
- Welke selectiecriteria hanteren we voor de spelers? Als we voor G-voetballers zowel jeugd- als seniorenvoetbal hebben, wanneer gaan de junioren dan over naar de senioren? Hoe stel je een team samen?
- Hoe gaan we teams begeleiden? Welke taken krijgen de begeleiders?
  Welke eisen stellen we aan hen? Verwachten we bijvoorbeeld dat ze bepaalde opleidingen achter de rug hebben? Scholen we de begeleiders?
- Hoe ziet straks de sportmedische begeleiding eruit? Welke taken en eisen horen bij deze begeleiders?
- Beschikken we over de materialen en accommodatie om G-voetballers te laten trainen en wedstrijden te laten spelen?

3.3 STAPPENPLAN G-VOETBAL

Voetballen kun je lukraak doen, maar dat verdient geen aanbeveling. Er is geen ploeg die niet met een bepaald strijdplan het veld in stapt. Er is geen team dat vooraf niet heeft nagedacht over de manier waarop doelen moeten worden bereikt en die daarover geen afspraken heeft gemaakt. Zo zou het ook moeten zijn búiten de lijnen. Het is als vereniging verstandig doelstellingen te formuleren en daar termijnen en handelingen aan te koppelen.

Waarom een stappenplan G-voetbal?

Projecteren we dit bijvoorbeeld op de omgang met de G-voetballers, dan zien we dat elke club daar op een andere manier mee omgaat en afwijkende oogmerken heeft. Terwijl de ene vereniging ernaar streeft talenten op te leiden voor eerste selectie, wil de andere vooral dat alle voetballers – ongeacht leeftijd, motivatie, spelniveau en beperking – zich sportief ontplooien.

Wat het doel van een club ook mag zijn, dat doel brengt het volgende met zich mee:

- Het vormt een leidraad voor bestuurlijk en begeleidend kader.
- Het leidt tot verantwoording van bestuurlijk en begeleidend kader voor gestelde doelen.
- Het geeft trainers/ leiders houvast.
- Het geeft inzicht in de organisatiestructuur van de – G-afdeling – van de club.
- Het maakt de vereniging minder kwetsbaar bij wegvallende kaderleden, omdat iedereen weet wat het doel is en welke handelingen en termijnen daarbij horen.
- Het is een middel tot participatie, omdat duidelijk is geformuleerd dat leden met een beperking niet alleen voetballen, maar ook een bijdrage leveren aan het functioneren van de vereniging.

In dit hoofdstuk wordt een aantal voorzetten gegeven voor de ontwikkeling van een specifiek stappenplan voor G-voetbal. De vereniging die deze tak wil opzetten, die G-voetballers wil werven en behouden, kan de stappen zetten die hieronder worden beschreven. We spreken over een blauwdruk die als leidraad kan fungeren voor de club die beleidsplan G-voetbal wil ontwikkelen.

Vanzelfsprekend is de KNVB graag bereid meer informatie te verschaffen aan geïnteresseerde en ambitieuze clubs. Het kan ook goed zijn poolshoogte te nemen bij een vereniging die al beschikt over ervaring met G-voetbal. Waarom in dezelfde valkuilen trappen als een ander? En waarom niet profiteren van de kennis van een ander?

UITGANGSPUNTEN ONTWIKKELING STAPPENPLAN G-VOETBAL

1. *Verenigingsspecifiek. Houd de eigenschappen van de club in de gaten. Het stappenplan moet aansluiten bij de specifieke karaktertrekken en omstandigheden.*
2. *G-voetbalspecifiek. Het stappenplan wordt opgesteld voor, inderdaad, G-voetbal. Formuleer dus geen ambities en stappen die niet rijmen met G-voetbal.*
3. *Praktijkgericht. Een stappenplanplan moet zoveel mogelijk inspelen op de concrete gang van zaken bij de vereniging.*
4. *Creëren van draagvlak. Het kost relatief veel inspanning binnen een reguliere vereniging een sport- en bewegingsaanbod op te zetten voor mensen met een beperking. Dat is niet van de ene op de andere dag te realiseren. De vereniging moet er dus achter staan.*

Niet ieder lid zal onmiddellijk enthousiast reageren. Misschien is er zelfs weerstand. De vereniging zal dat serieus moeten nemen en zich er goed op moeten voorbereiden. Alle leden, met én zonder beperking, moeten het naar de zin - blijven - hebben bij de vereniging. Bij de vraag, of voetballers met een beperking bij de vereniging 'mogen' sporten, spelen emoties regelmatig een (grote) rol. De leden zullen soms een drempel moeten overwinnen, willen zij omgaan met mensen met een beperking. Het is in het begin even wennen. Goede voorlichting is cruciaal om angsten en misverstanden weg te nemen.

Tips:

- *Houd zoveel mogelijk personen binnen de vereniging op de hoogte. Breng de plannen bijvoorbeeld ter sprake tijdens trainingsavonden. Peil de meningen. De plannen kunnen ook worden gepresenteerd tijdens een algemene ledenvergadering of een kaderbijeenkomst. Zo kan in één keer een groot deel van de leden worden bereikt. Een artikel in het clubblad draagt ook bij aan de voorlichting.*
- *Meer betrokkenheid zorgt voor meer begrip.*
- *Draag positieve elementen aan, benadruk de voordelen van G-voetbal.*
- *Betrek ouders en (jeugd)leden bij de nieuwe ambitie, doe je voordeel met enthousiasme en eventuele expertise.*

Realisme zal de doorslag moeten geven. Blijkt onverhoopt dat veel leden geen voorstander zijn van het plan, dan is de vraag gerechtvaardigd, of het zin heeft ermee door te gaan. Bestaat er twijfel over de bereidheid van leden om mee te helpen aan de realisering van de plannen, dan moet daar niet te licht over worden gedacht. De G-voetballers moeten zich welkom voelen. Is dat niet het geval, dan moet het plan wellicht worden afgeblazen.

5. *Participatie van jeugdleden met een beperking.*

6. *Een goed stappenplan is dynamisch, het verandert wanneer tijd en omgeving erom vragen.*

Ontwikkeling stappenplan

De vereniging kan met behulp van het stappenplan G-voetbal zelf aan de slag met het opzetten van het G-voetbal. Met name in de opstartfase begeleidt de KNVB het proces. Omdat de precieze aanpak lokaal kan variëren worden hieronder op een aantal plaatsen slechts voorbeelden genoemd. De specifieke kennis van de KNVB-procesbegeleider, de lokale situatie en de aanvraag van de club bepalen het vertrekpunt. Van daaruit worden keuzes gemaakt in werkgroep, doelstellingen, plan van aanpak, etc.

1. DE ORGANISATIE
2. INVENTARISEREN HUIDIGE SITUATIE VERENIGING
3. DOELSTELLING VERENIGING BEPALEN
4. PLAN VAN AANPAK OPSTELLEN
5. WERVING
6. INFORMATIEAVOND / DEMONSTRATIETRAINING VOOR DEELNEMERS EN EVENTUEEL OUDERS
7. STRUCTURELE ACTIVITEITEN VOOR G-VOETBAL AANBIEDEN
8. EVALUATIE

STAP 1

De organisatie

In deze stap wordt draagvlak gecreëerd bij het bestuur van de vereniging en bij eventueel reeds bestaande commissies. Bij voldoende draagvlak binnen de club kan er, in afstemming met de KNVB-projectmedewerker G-voetbal, gestart worden. De coördinator neemt het initiatief in het samenstellen van een werkgroep die het G-voetbal binnen de vereniging zal opstarten en uitvoeren. Hierin nemen bijvoorbeeld plaats: de coördinator zelf, een (eventueel al beschikbare) trainer, een geïnteresseerde ouder en (een vertegenwoordiging van) het bestuur van de voetbalvereniging.

STAP 2

Inventarisatie huidige situatie vereniging

Vervolgens moet de werkgroep inventariseren of het vanuit de vereniging mogelijk is G-voetbal op te zetten (zie paragraaf 3.1). Spreek bijvoorbeeld met bestuursleden, trainers en jeugdbegeleiders, of leden met een beperking (of hun ouders en/of verzorgers) die al bij de club spelen. Kijk daarnaast naar de omgeving van de club. Hier moeten voldoende potentiële spelers zijn om een G-voetbalteam op te zetten. Inventariseer ook met welke instanties en verenigingen kan worden samengewerkt. Mogelijk kan een buurtsportcoach of sportservice medewerker in deze fase ondersteunen bij het tot stand brengen van samenwerking tussen diverse partijen. Indien er geen buurtsportcoach beschikbaar is, zal de vereniging zelf die contacten moeten leggen. Het is verder van belang na te gaan of er in de buurt al verenigingen zijn die G-voetbal bieden. De club zal in overleg met deze organisaties moeten afwegen, of het wenselijk is een nieuw aanbod op te zetten. Het heeft geen zin concurrentie te voeren over de hoofden van een beperkte doelgroep.

STAP 3

Doelstelling vereniging bepalen

De werkgroep benoemt concreet wat de club wil bereiken met en bij de inzet van G-voetbal. In ieder geval wordt de doelgroep bepaald (jeugd, senioren of beiden), welk aanbod einddoel is (structureel trainen en/of instroom in een competitie) en waaraan het kader moet voldoen (minimaal cursus G-voetbaltrainer). Maar ook kan worden gedacht aan een gewenst aantal teams/leden, of het aantal keer per week dat er een trainingsmoment plaats zou moeten vinden.

Daarnaast kan een vereniging ook verenigingsdoelstellingen formuleren, zoals 'het verkrijgen van een beter imago', 'ledenwinst' of het 'tonen van maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid (open club)'. Belangrijk is om prioriteiten te stellen. Welke doelstellingen worden gerealiseerd op de korte termijn en welke doelen krijgen wat langer de tijd? Stel vast welke acties en doelen nú aandacht verdienen en welke op dit moment géén prioriteit hebben. Probeer niet alles tegelijk te doen.

STAP 4

Plan van aanpak opstellen

Na het stellen van hoofd- en subdoelstellingen zal de werkgroep voor iedere doelstelling een plan van aanpak op moeten stellen. Per doelstelling moet duidelijk zijn hoe deze wordt bereikt, waar op korte en lange termijn actie nodig is, welke middelen nodig zijn, of er samenwerking nodig is met andere partijen en als dit het geval is met wie en als laatste welke prioriteit ieder actiepunt heeft.

Voorbeelden van mogelijke actiepunten zijn:

- Opleiding kader: heeft de vereniging al trainers in huis met een trainersdiploma die zich betrokken voelen? Meestal heeft de vereniging óf trainers met voetbalkennis, óf mensen met kennis van de doelgroep beschikbaar. Juist een combinatie is nodig om G-voetballers goed te kunnen trainen, coachen en begeleiden (zie ook stap 7). Ouders spelen een belangrijke rol in het ondersteunen van het kader in het begeleiden van hun kind (zie ook stap 6/7).
- Vervoer: dit is een punt van aandacht (zie ook locatie en uitvoerders). Kan dit door de club worden gefaciliteerd? Minimaal moet rekening gehouden worden met het mogelijke probleem van vervoer.
- Materiaal en locatie: is er materiaal voor handen en is er ruimte voor extra trainingen en wedstrijden? Ieder voetbalcomplex is geschikt, maar er moet wel ruimte zijn. Materiaal kan via de KNVB worden aangeschaft, of is misschien al aanwezig. Het is verstandig om de trainers op een uniforme wijze te presenteren d.m.v. een herkenbaar trainingspak.
- Sponsoring: is er een sponsor te vinden voor bijvoorbeeld benodigde materialen, of zijn er subsidiemogelijkheden en / of fondsen?

Actiepunten hangen af van de lokale situatie die in stap 2 in kaart is gebracht en van de gestelde doelen uit stap 3. De KNVB projectmedewerker (die contact heeft met de coördinator bij de club) en de handleiding G-voetbal ondersteunen hierin.

STAP 5

Werving

Hierin wordt bepaald hoe G-voetbal onder de aandacht van de doelgroep gebracht kan worden. Dit hangt natuurlijk af van de subdoelgroep. In beide gevallen (jeugd en senioren) kan een buurtsportcoach een belangrijke rol spelen in de werving. Hij kan contact leggen met de vindplaatsen van potentiële deelnemers. Denk bij jeugd aan speciaal onderwijs (cluster 3, pag. 7) en bij senioren aan zorg- en welzijnsinstellingen. Als er geen mogelijkheid is om samen te werken met een buurtsportcoach moet de werkgroep zelf contacten leggen. Benader als eerste de professionals bij de organisaties die je hebt geselecteerd. Ten eerste omdat zonder hen geen toegang is tot de te werven einddoelgroep; ten tweede om te zorgen dat zij blijvend potentiële deelnemers kunnen doorverwijzen. Informeer ook andere voetbalclubs in de regio over de plannen. Potentiële G-voetballers (uitvallers van regulier aanbod) van die clubs zijn dan welkom bij het nieuw te starten G-team.

De buurtsportcoach en/of clubcoördinator kan vervolgens ook helpen om informatie te verspreiden onder de einddoelgroep bij verschillende organisaties. Denk aan kennismakingslessen, presentaties, flyers, etc. Ongeacht de methode zal de einddoelgroep uiteindelijk worden uitgenodigd voor een informatie-avond/training bij de club (stap 6). De club zoekt daarnaast de publiciteit in de regio om meer bekendheid voor de plannen te verkrijgen. Voorbeelden hiervan zijn: website, regionale kranten, flyers, etc.

STAP 6

Informatieavond / demonstratietraining voor deelnemers en eventueel ouders

Geïnteresseerde G-voetballers, ouders en/of begeleiders en clubleden kunnen worden uitgenodigd voor een informatieavond bij de club. Dit kan in combinatie met een praktijksessie op het veld gedaan worden, hierdoor komt iedereen in aanraking met de laagdrempeligheid van G-voetbal. Spelers hebben vaak veel plezier tijdens deze demonstratietraining, dit kan een positief effect hebben op de mening die ouders, begeleiders en clubleden over G-voetbal hebben.

Deze stap kan als laatste stap van de werving worden beschouwd. Tijdens de informatieavond wordt ook aandacht besteed aan bijvoorbeeld de rol van ouders/verzorgers in het verhaal. Duidelijk moet zijn wat zij kunnen bijdragen (ondersteuning bij de omgang met hun kind, vervoer, misschien wel optreden als teamleider of scheidsrechter, etc.) en wat er minimaal van hen wordt verwacht.

STAP 7

Structurele activiteiten aanbieden (G-voetbal)

Vervolgens wordt gestart met het structureel aanbieden van de op de doelgroep afgestemde activiteiten zoals trainingen, oefenwedstrijden, competitie en/of toernooien. Tijdens trainingen wordt aan de hand van diverse geschikte oefenvormen de sport geleerd. In de standaardvorm van G-voetbal wordt één of twee keer getraind (ongeveer 1 uur per training) en wordt één wedstrijd gespeeld (van 2 keer 30 minuten). In deze stap, tijdens het daadwerkelijk uitvoeren van de trainingen, worden ook eventueel de trainers opgeleid.

De meeste groepen beginnen met alleen trainen. Een beginnend G-voetballer is nog niet meteen klaar om ook competitievoetbal te spelen. Sommigen van hen zullen misschien nooit behoefte krijgen aan competitie. Als een team voldoende spelers heeft, kan het instromen bij de G-voetbalcompetities van de KNVB. Hiermee wordt het aanbod voor deelnemers dus langzaam uitgebreid, om toe te werken naar meerdere keren per week structureel bewegen door de doelgroep. De deelnemers worden daarom na de demonstratietraining meteen (proef)lid van de vereniging. Zij betalen hiervoor contributie op jaarbasis. De hoogte hiervan verschilt, onder andere afhankelijk van of er ook wedstrijden worden gespeeld. Teams worden ieder halfjaar opnieuw ingedeeld in de competitie om het structurele karakter en kwaliteit te waarborgen.

STAP 8

Evaluatie
Het is goed lering te trekken uit zaken die goed en minder goed verlopen. Zorg daarom voor evaluatiemomenten, verslaglegging, contact met betrokkenen en aanpassing van handelingen, doelen en termijnen.

3.4 G-VOETBALCOMPETITIE

Net als bij reguliere voetbalactiviteiten komt er bij een G-voetbalcompetitie heel wat organisatiewerk om de hoek kijken. Te denken valt aan de volgende taken:

- Organisatie. Wie doet wat?
- Ontvangst en begeleiding van tegenstanders en scheidsrechter. Wie neemt dat voor zijn rekening?
- Wedstrijd(en) coördineren. Wie buigt zich over die activiteiten?
- Veiligheid

Aantallen teams en aantallen voetballers per vereniging

Denk als vereniging na over het aantal G-teams binnen de club. Maak de G-afdeling niet te groot. Er zijn twee redenen voor. Worden de G-voetballers binnen een regio gespreid over méér dan één vereniging, dan kan een competitie worden georganiseerd en komen spelers niet telkens uit tegen leden van eigen vereniging. Sommige clubs hebben als beleid dat niet alle G-voetballers uit de lokale omgeving zich bij hen aansluiten, maar dat ook andere verenigingen gehandicapten kunnen opnemen. Verder heeft de praktijk uitgewezen dat een groter aantal teams dan twee een te zware wissel kan trekken op de begeleiding. Het is juist zaak dat begeleiders de tijd en de rust hebben elke G-voetballer goed bij te staan. Het zou mooi zijn als een club een jeugdteam heeft en een seniorenteam, zodat er altijd doorstroming kan plaatsvinden.

VOORKOM UITSTROOM

Heb je een jeugdteam? Begin dan ook een seniorenteam. Wil je een senioren G-team beginnen, kijk dan of je ook al met een jeugdteam kunt starten. Dat bevordert doorstroming en behoud van leden.

De KNVB-districten hebben de taak begeleidend op te treden wanneer het aanbod van G-voetballers de plaatsingsmogelijkheden bij een vereniging overtreft. Daarbij geldt vanzelfsprekend, dat rekening wordt gehouden met de wensen van G-voetballers zelf. Hún plezier in sport staat voorop.

Speelgerechtigheid

Kan een speler in zijn vereniging kiezen tussen deelname aan de reguliere jeugd- of seniorencompetitie enerzijds en G-voetbal anderzijds, dan mag hij tijdens een competitie alleen meedoen aan de competitie waarin hij eenmaal heeft meegespeeld. Uitzonderingen zijn alleen mogelijk wanneer het bestuur amateur-voetbal dispensatie verleent. Verder is het niet toegestaan spelers die zijn opgegeven voor een hoger team, te laten uitkomen voor een lager ingedeeld team. G-voetballers die de overstap hebben gemaakt naar een hoger team, mogen binnen drie maanden nadat zij zijn toegetreden tot dat hogere elftal, terugkeren naar hun oude team. Zo'n overgang is één keer per seizoen toegestaan.

Scheidsrechterszaken

Wie als scheidsrechter een G-voetbalwedstrijd leidt, gaat op een andere manier om met de spelregels dan tijdens reguliere duels. Tijdens een competitie of toernooi voor G-voetballers is de kans groot dat spelers met een lichamelijke beperking met en tegen spelers met een verstandelijke beperking spelen. Dit alles vereist een bijzondere instelling van de arbiter.

SOEPELHEID SCHEIDSRECHTER

Is er sprake van een opzettelijke overtreding? Bij de beantwoording van die vraag moet de scheidsrechter de terreinomstandigheden en de beperking van een speler laten meewegen in zijn oordeel. Houd in de gaten in welke mate een speler zijn ledematen onder controle heeft. Dat is vooral van belang bij de beoordeling van handspel, ruw of gevaarlijk aanvallen en gevaarlijk spel.

Al met al draait het om een zekere soepelheid ten opzichte van de speler die de 'overtreding' maakt. Vanzelfsprekend heeft deze soepelheid haar grens. Niemand mag tegenstander of medespelers met opzet pijn toebrengen.

VOORKOM WANGEDRAG

Is er sprake van wangedrag? Bij de beoordeling daarvan hoort de scheidsrechter rekening te houden met de aard en de mate van de beperking waarmee spelers te maken hebben. Soms kan al in een vroeg stadium het vermoeden ontstaan dat een speler zich gaat schuldig maken aan wangedrag. Dat kan worden voorkomen door hem tijdig en in overleg met zijn teamleider te wisselen. Een tijdstraf of een eventuele zwaardere sanctie kan dan achterwege blijven.

Spelregels veldvoetbal

Spelregels worden opgesteld om het karakter van het spel te behouden. Het is goed dat er in het G-voetbal wat flexibeler mee om te springen. Een 'overtreding' kan bijvoorbeeld het gevolg zijn van iemands beperking. Probeer dat soort zaken dus op de juiste waarde te schatten.

Uitgangspunt: Het G-voetbal wordt gespeeld volgens de gewone regels van de KNVB, maar soms zijn aanpassingen nodig en wenselijk. De volgende aanpassingen mogen binnen het G-voetbal afzonderlijk of gezamenlijk worden toegepast:

- de afmetingen van het speelveld;
- de grootte, het gewicht en het materiaal van de bal;
- gebruik van pupillendoelen (5x2 meter)
- de duur van het spel (eerste en tweede helft);
- de wisselspelers.

Advies:
De interpretatie van de spelregels is afgestemd op het begrip en de mogelijkheden van spelers. Vooral op B- en C-niveau is flexibiliteit een groot goed.

Noot:
Een overzicht van de meest voorkomende spelregels vindt u achterin deze handleiding. Alle spelregels voor het G-voetbal vindt u op KNVB.nl.

UITZONDERINGEN OP SPELREGELS

Zoals al eerder gezegd, hanteert de KNVB het motto: normaal wat normaal kan, speciaal wat speciaal moet. Bij competitiewedstrijden in het G-voetbal is daarom het uitgangspunt zoveel mogelijk de spelregels van de KNVB te hanteren.
Belangrijkste uitzonderingen - 'het speciale' dus - op de bestaande regels zijn:

- *De buitenspelregel wordt niet toegepast.*
- *Inwerpen mag worden vervangen door inrollen.*
- *Wisselen bij de middenlijn. Onbeperkt wisselen.*
- *Voor een spelerswisseling wordt het spel niet stilgelegd.*
- *Lopende spelers die voor dat lopen gebruikmaken van hulpmiddelen, kunnen aan wedstrijden deelnemen zolang zij bij het spelen of trachten te spelen van de bal die hulpmiddelen niet gebruiken.*
- *Een vrije schop wordt altijd direct genomen. Indirecte vrije trappen komen niet voor.*
- *Het speelveld wordt kleiner gemaakt (meestal half speelveld), net als de (pupillen-)doelen.*

Zie voor verdere informatie: Spelregels G-voetbal op de KNVB-site.

Vervoer

De vereniging die één of meer G-voetbalteams wil opzetten, doet er verstandig aan zich rekenschap te geven van het vervoersprobleem van veel mensen met een beperking. Menigeen heeft aangepast vervoer nodig en is daardoor minder flexibel qua tijdsindeling, omdat hij in zijn woonsituatie verplicht is op een bepaalde tijdstip gezamenlijk te eten.Houd hiermee ook rekening bij de planning van wedstrijden, trainingen en andere activiteiten.

Over het algemeen worden individuele vervoersvragen geregeld door de gemeente. Meer informatie over de specifieke regeling binnen een gemeente? Zoek contact met de afdeling Sociale Zaken van de gemeente waar de betrokkene staat ingeschreven. Voor een vereniging is het belangrijk zich de vraag te stellen, of zij verantwoordelijk wil zijn voor het vervoer van sporters naar en van de trainingen. Door de extra begeleiding die van belang is bij het G-voetbal, kunnen vooral uitwedstrijden leiden tot extra kosten, de zogenaamde MEER-kosten.

TIPS

- *Soms is het mogelijk een busje in bruikleen te krijgen van de woonvoorziening waar de sporter met een beperking woont of overdag verblijft.*
- *Probeer contacten te leggen met een serviceclub – Kiwanis, Lions, et cetera – om hen de vervoerskosten te laten 'adopteren'.*
- *Laat een huurbusje sponsoren door plaatselijke bedrijven.*
- *In Nederland bestaan fondsen die initiatieven in de sport voor mensen met een beperking ondersteunen. In paragraaf 7, kopje financiën, gaan we uitgebreid in op de mogelijkheden om subsidie.*
- *Sommige gemeenten en provincies subsidiëren sport voor jeugd en/of mensen met een beperking.*

3.5 ANDERE G-VOETBALACTIVITEITEN

G-voetbal kent vele podia. Spelers met een beperking kunnen bijvoorbeeld trainen bij hun vereniging, maar een zeer select gezelschap komt ook uit tijdens de Paralympische Spelen: de Olympische Spelen voor sporters met een beperking. De activiteiten voor G-voetballers op een rijtje gezet:

Trainingen. Een training is de basis van de sport. Je oefent, je leert, je ontwikkelt en je krijgt nieuwe dingen onder de knie. Zo begin je goed toegerust aan de wedstrijd. Belangrijk: in het G-voetbal is het geen abc'tje dat elke speler ook uitkomt in wedstrijden. Sommige voetballers hebben genoeg aan zo nu en dan een training.

→ Wedstrijden. Clubs kunnen oefenduels organiseren die geen deel uitmaken van een KNVB-competitie. Deze wedstrijden staan op zich en hebben geen officieel karakter. Het plezier hoeft er niet minder om te zijn!

→ KNVB-competitie. De KNVB organiseert wedstrijdreeksen voor G-voetbal-teams. Net als bij reguliere teams is dan sprake van een aantal ploegen die gedurende het seizoen tegen elkaar uitkomen. Aan het eind van de reeks is een van de teams kampioen. Vaak is er sprake van een aparte najaarsreeks en een voorjaarsreeks.

→ Toernooien op het veld of in de zaal. Deze worden meestal georganiseerd door een club. Een aantal G-voetbalteams treedt een dag lang in het strijdperk. en voorbeeld van een eenvoudige opzet: twee groepen van vier teams, in een groep speelt elke ploeg een wedstrijd tegen de andere teams, na die duels is bekend wie eerste, tweede, derde en vierde is in de poule, tijdens de finale-wedstrijden spelen de groepswinnaars tegen elkaar om de toernooiwinst, strijden de nummers twee uit de groepen om de derde plaats, et cetera.

→ Clinics. De theorie en de praktijk verenigd. Clubs of KNVB organiseren clinics, al dan niet in samenwerking met andere partijen, om bijvoorbeeld mensen met een verstandelijke beperking én familie, vrienden of begeleiders kennis te laten maken met G-voetbal. Vanzelfsprekend kunnen ook G-voetballers opdraven die al lid zijn van de KNVB. Tijdens een clinic wordt gevoetbald. Belangrijk onderdeel van het programma is meestal ook een vragensessie of een discussie. Het doel: G-voetbal nog beter op de kaart zetten en nieuwe deelnemers werven.

- Districtsvoetbaldagen. Eén keer per jaar treden G-voetballers in alle zes de KNVB-districten aan voor de Districtsvoetbaldag. Het gaat om spelers tot en met achttien jaar die 's morgens training krijgen van een KNVB-coach en die 's middags een 4 tegen 4-toernooi spelen. Soms gaan de Districtsvoetbaldagen voor het G-voetbal samen met de reguliere Jeugdvoetbal Districtsdagen.
- CBV-toernooi. De Coaches Betaald Voetbal (CBV) heeft een schitterende traditie gecreëerd. Sinds 1993 wordt jaarlijks op een woensdag in augustus een voetbaltoernooi gehouden voor mensen met een beperking. Naast alle G-voetballers geven ook coaches van alle Nederlandse betaaldvoetbal-organisaties acte de presence op de velden van vv Barendrecht. Elke club uit het betaald voetbal heeft op die dag een G-team. De ploeg speelt in het tenue van zo'n club en wordt ook nog eens gecoacht door een beroemdheid.

Een vereniging kan het reguliere voetbalaanbod van trainingen en wedstrijden uitbreiden en G-voetballers zo nóg meer de ruimte geven. Te denken valt aan:

- Activiteiten tijdens zomer- en winterstop. Een voorbeeld: een 4 tegen 4-toernooi. Voor meer informatie: zie de KNVB-downloadcenter.
- Opleidingsactiviteiten. Naast het cursusaanbod bijvoorbeeld gecombineerd met sportieve activiteiten, zoals: Goalmaster of Dreamclinic. Voor meer informatie: zie de KNVB-downloadcenter.
- Nevenactiviteiten per leeftijdscategorie. Een voorbeeld: gezamenlijk kijken naar een wedstrijd van het Nederlands elftal.

Activiteiten binnen de vereniging

Plannen om binnen de voetbalvereniging van start te gaan met G-voetbal? Creëer voldoende draagvlak bij de andere leden. Informeer iedereen en biedt de gelegenheid kennis te maken met G-voetbal. Niet iedereen is het bijvoorbeeld gewend om te gaan met iemand die het syndroom van Down heeft. Dat vergt enige voorbereiding en gewenning. Heel belangrijk: G-voetbal heeft alleen kans van slagen als de rest van de verenging erachter staat. Dáár moet de club dus allereerst aan werken.

Overige activiteiten

Een G-voetballer die verenigingslid is, moet dezelfde rechten en plichten hebben als leden zonder beperking. Pas dán is sprake van een volwaardig lidmaatschap. Zo is het zaak dat clubactiviteiten búiten de lijn ook toegankelijk te zijn voor G-voetballers.

Is het bijvoorbeeld mogelijk dat de G-voetballer een kantinedienst draait? Dóe dat dan. Dat is ook goed voor de sociale contacten en integratie. Is de G-voetballer in staat feestavonden bij te wonen? Nodig hem onmiddellijk uit. Het gebeurt maar zelden dat G-voetballers een rol spelen binnen de organisatie van bepaalde activiteiten. Ze worden verder niet vaak gevraagd kadertaken op zich te nemen, bijvoorbeeld op bestuurs- en sporttechnisch vlak. Toch hebben verenigingen soms oog voor de kansen die hier liggen. Zij nemen deze leden volledig op in kadertaken.

3.6 VRIJWILLIGERS IN HET G-VOETBAL

Voetballers hebben ondersteuning en begeleiding nodig. Zouden ze kunnen trainen en zouden ze wedstrijden kunnen spelen zonder coach, zonder (bege-) leider, zonder scheidsrechter en zonder verzorger? Meer nog dan reguliere spelers hebben G-voetballers behoefte aan begeleiders en ondersteuners. In deze paragraaf zetten we de meest voorkomende op een rijtje.

Algemene begeleiding

Begeleiding/kader

Het verdient de voorkeur dat begeleiders affiniteit hebben met de doelgroep. Het is eveneens gunstig als zij, indien mogelijk, ervaring hebben in de omgang met sporters met een beperking. Verder is een voetbalachtergrond wenselijk.

Begeleiding van de sporters tijdens een wedstrijd vereist in veel gevallen een actieve houding. Denk aan: aanwijzingen geven die betrekking hebben op het spel. Verder zal/kan de begeleider in overleg met de scheidsrechters onder-steuning/assistentie verlenen tijdens de uitvoering van de spelregels.

Geef alle spelers zoveel mogelijk speeltijd. Eerder in deze handleiding is gesteld dat het hoofddoel van voetbal 'winnen' is - dat is het uitgangspunt van een sport - maar natuurlijk is plezier te allen tijde van het grootste belang, onaf-hankelijk van het spelniveau. Begeleid de sporters niet op een wijze die het plezier naar de achtergrond verdringt, de wedijver te belangrijk maakt en zelfs de kans op excessen stimuleert.

Competenties

Mensen met een beperking zo normaal mogelijk benaderen. Dit principe, ook wel het normalisatieprincipe genoemd, is het uitgangspunt wanneer het gaat om de omgang tussen mensen zonder en mensen mét beperking. De laatste groep heeft recht op een leven dat zoveel mogelijk in de buurt ligt van het leven van mensen zonder beperking. Gelijkwaardigheid is het uitgangspunt.

Bij dit alles gaan we niet uit van wat iemand níet kan, van zijn beperkingen dus, maar juist van wat iemand wél kan. Het gaat om zijn mogelijkheden. Een begeleider van mensen met een beperking gaat uit van het normale: de regels, technieken en tactieken. Alleen wanneer het nodig is, worden deze aangepast aan de mogelijkheden en behoeften van G-voetballers.

De competenties waarover begeleiders van een G-voetbalteam moeten beschikken, verschillen niet heel veel van de competenties die begeleiders van een regulier voetbalteam nodig hebben. Toch zijn er een paar aandachtspunten:

- Begeleiders van een G-voetbalteam hebben affiniteit met het voetbalspel, de structuur van voetballen én affiniteit met de doelgroep.
- Begeleiders van een G-voetbalteam moeten beschikken over een aantal vaardigheden: ze kunnen zich inleven in de doelgroep en ze kunnen het spel-plezier vooropstellen. Begeleiders van een G-voetbalteam zijn dus in staat hun prestatiedrang, als die er al is, naar de achtergrond te schuiven en daarvoor in de plaats het plezier van de G-voetballers in het voetbalspel voorop te stellen. Wie werkt met mensen met een beperking, moet ook over geduld beschikken.
- De gemiddelde G-voetballer heeft vanwege zijn beperkingen langer de tijd of meer stappen nodig om een bepaald doel te kunnen bereiken – áls dit doel al kan worden bereikt. Geduld is dan een belangrijke factor.
- Goede communicatieve vaardigheden zijn evenzeer belangrijk. Een begeleider moet adequaat en duidelijk zijn boodschap overbrengen. Oefenstof, bijvoorbeeld.
- Enerzijds heeft de begeleider van een G-voetbalteam voetbalinhoudelijke kennis nodig, anderzijds kennis van de doelgroep. Die kan afkomstig zijn uit ervaring als ouder of verzorger, maar vooral ook uit opleiding en scholing.

Voetbalinhoudelijke begeleiding

Plezier. Voor elke voetballer is dát een belangrijke reden om deel te nemen aan de sport. Plezier is en blijft dan ook het streven van iedereen die betrokken is bij de realisatie van voetbalactiviteiten. De begeleidende trainers/coaches spelen daarin een belangrijke rol.

Voetbalactiviteiten moeten niet alleen gepaard gaan met plezier, de spelers moeten met plezier ook beter leren voetballen. Het is dus essentieel de beginsituatie en motivaties van de spelers in te schatten. Vanuit díe basis kan worden verder gewerkt. Stel telkens het individu centraal. Het is belangrijk dat de speler vooruit-gaat binnen 'oplossen van en omgaan met voetbalsituaties'. Kort en goed: trainers/ begeleiders moeten in staat zijn een plezierige training/activiteit neer te zetten waarbinnen spelers bovendien voetbalsituaties beter leren oplossen. Dat leidt tot 'succesbeleving'.

Het is overzichtelijk de spelers onder te verdelen in kleine groepjes. Differentiatie is bevorderlijk voor zowel het werk van de begeleider als de aandacht die de speler krijgt. Uiteenlopende facetten van het voetbalspel worden dan makkelijker aan te bieden binnen een training.

Trainers en coaches die zich verder willen bekwamen in het trainen en begeleiden van G-voetballers, kunnen de cursus G-voetbaltrainer volgen. De cursus, afhankelijk van aanbod en beschikbaarheid van docenten binnen de districten, gaat in op de vraagstukken waarmee de G-voetbaltrainer tegenwoordig te maken krijgt. Zoek voor meer informatie contact met het districtskantoor van de betreffende verenging. De gegevens staan achterin deze handleiding.

PROFIEL VAN DE G-VOETBALTRAINER

WERKZAAMHEDEN

De G-voetbaltrainer begeleidt, traint en coacht voetballers met een beperking en assisteert in de vereniging bij G-voetbalactiviteiten. De G-voetbaltrainer houdt rekening met de beleving en (on)mogelijkheden van de spelers.

ROL EN VERANTWOORDELIJKHEDEN

Het bestuur van de vereniging is op te vatten als de werkgever van de G-voetbaltrainer. De G-voetbaltrainer werkt op basis van door anderen opgestelde trainingsschema's en onder verantwoordelijkheid van een technische coördinator of commissie.
De G-voetbaltrainer heeft een rol bij de bewaking van waarden en normen - fair play - en de veiligheid en hygiëne.

TYPERENDE HOUDING

De G-voetbaltrainer stimuleert op enthousiaste wijze de spelers in hun voetbaltechnische ontwikkeling. De G-voetbaltrainer staat voor de uitdaging de activiteit zodanig te organiseren, dat die vlot verloopt. De organisatie van de activiteit moet garantie bieden dat de speler voetbal beleeft, speelt en leert.

ONTWIKKELINGEN

Het voetbalaanbod voor spelers met een beperking binnen een reguliere voetbalverenging groeit snel. Zoals gezegd is daarbij het uitgangspunt: normaal wat normaal kan en speciaal wat speciaal moet.

KERNTAKEN

- *Begeleiding spelers met een beperking*
- *Training van spelers met een beperking*
- *Coaching tijdens wedstrijden van spelers met een beperking*

Opleidingsprogramma's/cursussen

Nu de populariteit van G-voetbal blijft toenemen, groeit ook de vraag naar deskundige begeleiders. Op hen rust flink wat verantwoordelijkheid, zodat het logisch is dat zij worden geschoold en ondersteund. De KNVB Academie organiseert themabijeenkomsten en cursussen. Die zijn niet alleen bedoeld voor trainers en begeleiders, maar ook voor scheidsrechters in het G-voetbal.

Het is wenselijk dat de training van G-voetballers wordt verzorgd door een gediplomeerde trainer. Het is aan te bevelen dat de trainer ook de cursus begeleider G-voetbal volgt. Zoek voor meer informatie contact met het KNVB-district waaronder de vereniging valt.

Medische begeleiding

G-voetbal vindt niet per definitie plaats onder medische begeleiding, maar net als met de overige voetbalactiviteiten is het natuurlijk wel wenselijk dat de spelers sporttechnisch en sportmedisch goed worden ondersteund. Dat beperkt de risico's. Bij overbelasting bestaat bijvoorbeeld de kans op blessures en letsel. Goede begeleiding kan dat soort kwetsuren voorkomen.

Over het algemeen geldt: G-voetballers zijn iets meer vatbaar voor blessures dan andere voetballers. Dat heeft vaak te maken met beperkingen die – ook – lichamelijk van aard zijn. Bovendien is het bij mensen met een verstandelijke beperking dikwijls minder makkelijk vast te stellen waar hun grenzen liggen van fysieke belasting. Ook de pijnreactie speelt een rol. Sommigen zullen onvoldoende pijn aangeven, waardoor een blessure wordt onderschat. Anderen vertonen een overdreven pijnreactie, geïnspireerd op het gedrag van 'professionals' dat zij zien op tv. Begeleiders moeten dus goed op de hoogte zijn van de individuele mogelijkheden en beperkingen.

Verder gebruiken sommige G-voetballers medicatie. Het kan voorkomen dat ze die op bepaalde momenten nodig hebben – dus ook wanneer ze bij de voetbalvereniging zijn. Het is verstandig binnen de club een vaste vrijwilliger aan te stellen die zich bezighoudt met medicatie. Mocht deze persoon een keer niet aanwezig kunnen zijn bij een activiteit van het G-voetbalteam, dan is het belangrijk dat een ander de taak op een adequate manier kan overnemen.

Registratieformulier G-voetballer bij club

Het kan voor een voetbalverenging makkelijk en praktisch zijn over bepaalde gegevens van G-voetballers te beschikken. Dat stroomlijnt bijvoorbeeld het vervoer van de spelers. Medische informatie kan bijdragen aan een snelle en juiste behandeling. In de meeste gevallen – het leeuwendeel van de G-voetballers heeft een verstandelijke beperking – vullen ouders of verzorgers het formulier in. Een voorbeeld van een registratieformulier vindt u achterin deze handleiding.

'Ook in het G-voetbal staat het plezier voorop, maar de bedoeling van het voetbalspel blijft winnen. Begeleid de sporters desondanks niet op een wijze die het plezier naar de achtergrond verdringt, de wedijver te belangrijk maakt en zelfs de kans op excessen stimuleert.'

'Het is raadzaam binnen de vereniging een 'contactpersoon G-voetbal' aan te stellen. Die fungeert als aanspreekpunt voor zowel de G-voetballers als ouders en verzorgers.'

Ouders/verzorgers

Net als bij het overige jeugdvoetbal is het, wanneer mogelijk, bij G-voetballers van belang dat ouders en verzorgers van de spelers worden betrokken bij de begeleiding en bij alles dat met de hobby te maken heeft. Zo moeten ouders en verzorgers goed op de hoogte zijn van de momenten waarop de voetballers trainen en wedstrijden spelen. Veel G-voetballers leven samen met anderen samen in een – kleine of grotere – woonvoorziening. Vaak is daar strak vastgesteld wanneer de bewoners eten en vaste activiteitenprogramma's afwerken. Ouders en verzorgers moeten de voetbalbezigheden inpassen in de agenda.

Zij dienen ook te weten bij wie binnen de vereniging zij terechtkunnen voor vragen, afmeldingen en dergelijke. Het is daarom raadzaam binnen de club een 'contactpersoon G-voetbal' aan te stellen. Die fungeert als aanspreekpunt voor zowel de G-voetballers als ouders en verzorgers. De laatste kunnen ook worden betrokken bij praktische zaken. Welke enthousiaste ouder of verzorger wil nou geen spelers naar uitwedstrijden vervoeren of activiteiten organiseren?

HET TEAM BÚITEN HET VELD: DE BEGELEIDERS

Het team binnen het veld wordt ondersteund door het team buiten het veld. Zomaar wat overpeinzingen en raadgevingen ten aanzien van deze vrijwilligers.

- *De vrijwilligerscoördinator. Zorgt ervoor dat elke vrijwilliger weet waar en wanneer hij bepaalde taken heeft te vervullen.*
- *Ga eens na: voor welke functies heeft de vereniging vrijwilligers nodig?*
- *Hoe selecteert de club vrijwilligers, welke opleiding(en) krijgen ze, wordt gestreefd naar scholing en certificatie, hoe worden ze geworven en hoe blijven ze behouden voor de vereniging?*
- *Wat zijn de verantwoordelijkheden? Wie doet wat? Maak functie- en taakomschrijvingen.*
- *Evalueer de werkzaamheden van de vrijwilligers. Wat ging goed en moet worden gehandhaafd? Wat verliep minder goed en zou de volgende keer beter kunnen gaan?*
- *Betrek (jeugd)leden in kaderfuncties binnen het G-voetbal. Dat levert extra vrijwilligers op én versterkt de binding tussen leden mét een beperking en leden zónder beperking.*
- *Behoud senioren voor de club wanneer ze stoppen met voetballen. Misschien willen ze binnen de club actief blijven als vrijwilliger. We noemen dat: doorstroom van actief naar passief.*
- *Heb ook aandacht voor de verenigingsscheidsrechter en de jeugdcoördinator. Bereid hen voor op G-voetbal en maak ze er enthousiast voor.*

GEREGEL RONDOM G-VOETBAL 3.7

Ledenadministratie

Wanneer de G-voetballer lid wordt van een KNVB-vereniging, verstrekt de club via een ledenmutatiekaart de relevante gegevens aan het district waaronder de vereniging ressorteert.

Contributie

De vereniging betaalt contributie aan het KNVB-district waarin de club uitkomt. Voor de G-voetballer wordt hetzelfde tarief gehanteerd als voor andere voetballers. De hoogte van het tarief is afhankelijk van de leeftijdscategorie: pupil, junior of senior.

De vereniging betaalt aan het KNVB-district niet alleen contributie voor elk lid, maar is ook inschrijfgeld verschuldigd voor elk team dat deelneemt aan de competitie. Meer informatie? Zoek contact met je KNVB-district.

Overschrijvingen

Bij 'overschrijvingen' is het Reglement Overschrijvingsbepalingen Amateur-voetbal van kracht. Een en ander houdt in dat aan een speler slechts één keer per verenigingsjaar overschrijving wordt verleend. Voor dispensatie gelden de volgende richtlijnen:

1. Tussentijdse overschrijving wordt alleen verleend als er sprake is van gewijzigde studie-, werk- of woonomstandigheden. Met dat laatste wordt een verhuizing bedoeld over een afstand van minstens vijftien kilometer.
2. Deze veranderde omstandigheden moeten voor het sluiten van de overschrijvings-termijn niet bekend/in te schatten zijn.
3. Het moet als gevolg van de veranderde omstandigheden onmogelijk zijn geworden te spelen voor de oude vereniging.
4. Veranderde omstandigheden in de lichamelijke conditie van de aanvrager kunnen ook aanleiding zijn voor dispensatie. Is er sprake van gewijzigde omstandigheden vanwege psychische dan wel fysieke redenen, dan dient een onafhankelijke arts dit te bevestigen met een bijgevoegde verklaring.
5. Er mogen niet met opzet omstandigheden worden gecreëerd om tussentijdse overschrijving te bewerkstelligen. Een voorbeeld: een verhuizing mag – formeel – niet louter en alleen plaatsvinden om daarmee een speler speelgerechtigd te krijgen bij een andere club.
6. Overschrijvingen vanuit het buitenland naar Nederland kunnen worden ingediend tot en met 31 december van het betreffende verenigingsjaar. Als een speler voor datzelfde seizoen al overschrijving heeft aangevraagd/gekregen vanuit Nederland naar het buitenland of deze aanvraagt voor 31 december, kan hij in datzelfde seizoen geen overschrijving meer aanvragen van een buitenlandse naar een Nederlandse vereniging.

Pas als aan alle eisen in punt 1, 2, 3, 5 en eventueel in relatie tot 4 is voldaan, kan de speler tussentijds overschrijving krijgen.

Wet- en regelgeving

Tuchtzaken

De tuchtrechtspraak binnen het G-voetbal vindt plaats zoals staat beschreven in de statuten en reglementen amateurvoetbal van de KNVB.

Juridische zaken

Het is niet noodzakelijk voor de oprichting van een afdeling G-voetbal aanpassingen te verrichten in de statuten en reglementen van een vereniging. Ingevolge artikel 4 van de statuten van de KNVB stelt men zich ten doel:

- het bevorderen en het doen bevorderen van de voetbalsport in al zijn verschijningsvormen
- alles te doen hetgeen tot het hiervoor genoemde doel bevorderlijk kan zijn, zulks in de ruimste zin van het woord.

Verzekeringen

Alle G-voetballers die deelnemen aan door de KNVB georganiseerde activiteiten - competities, toernooien et cetera - moeten lid zijn van de KNVB als ze zonder beperkingen aanspraak willen kunnen maken op de verzekering van de KNVB. De voetbalbond heeft een collectieve ongevallenverzekering ten behoeve van de leden van de amateursectie van de KNVB. De zaken kort op een rij.

Wie zijn verzekerd?

- Geregistreerde leden van de sectie amateurvoetbal van de KNVB, zoals senioren, junioren, pupillen, (assistent-)scheidsrechters, consuls, bestuurs- en commissieleden, vrijwilligers etc. G-voetballers vallen vanzelfsprekend ook onder deze noemer.
- Vrijwilligers (niet-leden) bij het verrichten van incidentele werkzaamheden/diensten, zonder dat sprake is van werkzaamheden/diensten in het kader van een door betrokkenen aanvaarde, structurele functie.
- Niet-leden, echter uitsluitend personen die deelnemen aan de door de KNVB georganiseerde schoolwedstrijden en bedrijfs- en zomeravondwedstrijden en dergelijke, met dien verstande dat het altijd aan voetbal gelieerde evenementen zijn.
- Niet-leden wanneer deze deelnemen aan een activiteit van een vereniging, gericht op ledenwerving. Een en ander onder de voorwaarde dat de vereniging de NAW-gegevens van deze personen heeft geregistreerd.

Wanneer geldig?

- Tijdens alle activiteiten, dus niet alleen de deelname aan trainingen of wedstrijden, maar ook overige activiteiten die het algemeen belang van de vereniging dienen, zoals bezoek aan vergadering en cursussen, als toeschouwer bij thuis- en uitwedstrijden enzovoort.

- Tijdens de reis naar of van dergelijke activiteiten, mits wordt gereisd via de kortste weg en zonder onderbrekingen. Het middel van vervoer speelt geen rol, dus ook motorrijden en het vliegrisico zijn gedekt.
- (Assistent-)scheidsrechters zijn ook verzekerd tijdens deelname aan activiteiten die worden georganiseerd door de Centrale Organisatie van Voetbal Scheidsrechters (COVS) en/of de aangesloten scheidsrechtersverenigingen en -trainingen.

De KNVB heeft ook een collectieve aansprakelijkheidsverzekering gesloten. Deze biedt in bepaalde gevallen ook dekking aan individuele leden.
Meer informatie over de geldende voorwaarden? Raadpleeg het handboek competitiezaken of zoek contact met de afdeling verenigingsadvies van het betreffende KNVB-district.

Financiën

Nieuwe faciliteiten zijn mooi, maar ze dienen wel een financiële basis te hebben. Zo is het ook met G-voetbal. Breng de kosten in kaart, bestudeer op welke - externe - geldbronnen eventueel een beroep kan worden gedaan. Onder meer de volgende zaken verdienen aandacht:

- Externe ondersteuning. Hieronder gaan we in op de mogelijkheden die subsidie kan bieden. Welke instanties verschaffen subsidie? Hoe brengt de vereniging haar G-voetbal er onder de aandacht?
- Sponsoring. Wie is bereid zijn naam specifiek aan het G-voetbalteam te verbinden en zo ook blijk te geven van zijn maatschappelijke betrokkenheid?
- Sponsorgroep/stichting. Zijn er wellicht méér sponsors te vinden? Willen zij gezamenlijk de financiële basis leggen voor G-voetbal?

Subsidiemogelijkheden

Sportverenigingen en sportbonden die in het kader van organisatorische integratie een aanbod voor mensen met een beperking willen creëren, kunnen bij een aantal instanties een aanvraag indienen voor een financiële bijdrage. Sportverenigingen hebben de mogelijkheid aan te kloppen bij de eigen gemeente. De lokale detailhandel is vaak zeer betrokken bij het G-voetbal en de clubs met G-voetbal. Verder is landelijk en regionaal een aantal fondsen actief die mogelijk een bijdrage leveren. We noemen er een aantal.

- Fonds Gehandicaptensport
- KNVB Zwaluwen Jeugdactie
- Lokale Rotary
- Landelijke initiatieven zoals
  - Breedtesportimpuls
  - Sportimpuls
  - Veilig Sport Klimaat

Accommodatie & materialen

Besluit een club G-voetbal te gaan spelen, dan is het verstandig onder meer de volgende zaken te overwegen:

- Spelen we op het veld of in de zaal?
- Spelen we in een eigen hal? Huren we een hal, en zo ja, doen we dat zelf of via de KNVB?
- Waar en wanneer spelen we?
- Welke eisen stellen we aan de accommodatie? Welke kwaliteit wensen we, welke mogelijkheden willen we hebben en hoeveel toeschouwers willen we kunnen verwelkomen?
- Wat voor type ruimten hebben we nodig? Een ontvangstruimte? Vergaderfaciliteiten?
- Kleedkamer voor jongens en voor meisjes?
- Welke afspraken maken we ten aanzien van de kantine?
- Wat is de uitkomst van de kosten/batenanalyse die we hebben gemaakt voor de accommodatie?

Aanpassingen

Het is eerder gezegd in deze handleiding: een club hoeft de accommodatie niet ingrijpend aan te passen om plaats te bieden aan G-voetballers. Onder de voetballers met lichamelijke beperking bevinden zich vooral mensen de minder goed kunnen lopen. Voorbeelden van gewenste aanpassingen: deurdrangers afstellen en handvatten aanbrengen op douche- en toiletruimten. Maar in het algemeen ligt de nadruk eerder op het sociale dan het materiële vlak.

Bij spelers met een verstandelijke beperking is vooral de spelbeleving anders dan bij voetballers met lichamelijke beperking. Verder heeft een team van spelers met een verstandelijke beperking intensievere begeleiding nodig. Leg het accent op de begeleiding. Niet alleen kaderleden, maar ook ouders en verzorgers kunnen een steentje bijdragen.

PR & Communicatie

Welke middelen staan de vereniging ter beschikking om te communiceren met de leden? Hoe worden bijvoorbeeld leden zonder beperking warm gemaakt voor een tak van voetballers mét een beperking? Hoe onderhoudt de club contact met G-voetballers en hun ouders en/of begeleiders? Sta eens stil bij de volgende punten.

- Overzicht van overlegsituaties. Wanneer kunnen leden zonder beperking goed worden voorgelicht over de eventuele totstandkoming van een G-voetbaltak? Gebeurt dat in de informele sfeer? Wordt daarvoor een ledenvergadering belegd?
- Verslaglegging. Komt het tot een officiële bijeenkomst, dan is het goed de afspraken en besluiten schriftelijk vast te leggen.
- Dialoog met leden. Zie de bovenstaande punten.
- Informatievoorziening. Via het clubblad en de website kan op een luchtige manier G-voetbal onder de aandacht worden gebracht.
- Publiciteit. Gaat de club werkelijk van start met G-voetbal? Dan is dat een mooi onderwerp voor de regionale krant of huis-aan-huis-bladen. De vereniging mag best trots zijn op de nieuwste leden van de voetbalfamilie! Uit dat bijvoorbeeld met een poster, flyer, folder, etc.

MÉÉR INFORMATIE

Voor vragen over een beperking als gevolg van een handicap, kan de belangstellende ook zijn licht opsteken buiten de KNVB. Bijvoorbeeld bij stichting MEE, een onafhankelijke organisatie voor cliënten met een beperking. Dikwijls is het een consulent van MEE die helderheid verschaft. Behalve over het eerder genoemde beschikken zij dikwijls over promotiefolders en affiches die soms zijn ontwikkeld in samenwerking met verenigingen. De contactgegevens van MEE staan vermeld in het laatste hoofdstuk.

errea
DE WILDE
Vaassen

ONDERSTEUNING

Maatwerk op verenigingsniveau: de KNVB-medewerker

Zoals de vereniging het oogmerk heeft haar leden op maat te bedienen, zo heeft de KNVB de taak verenigingen gedegen te ondersteunen. Het voetballandschap in ons land oogt als een piramide, een smalle top van een handjevol begenadigde topvoetballers en een brede basis van recreatieve spelers. Aan die basis vinden de meeste activiteiten plaats. Zowel de KNVB - denk aan officiële wedstrijden - als verenigingen - denk bijvoorbeeld aan trainingen - bekleden hier een organiserende rol.

De voetbalbond wil clubs stimuleren meer voetbalgerichte activiteiten te organiseren voor hun leden - onder meer in de vorm van trainingen voor G-voetballers. De KNVB-medewerker kan de club met raad en daad bijstaan. Ook wanneer het kader van de club zelf extra voetbalactiviteiten wil opzetten.

Zoals gezegd: vele activiteiten kan de voetbalvereniging zélf voor haar leden organiseren. Tegelijkertijd geldt dat er heel wat activiteiten zijn die clubvrijwilligers niet in een handomdraai onder de knie hebben en waarbij ze in eerste instantie dus hulp nodig hebben. Die hulp wordt geboden door de KNVB-medewerker, bijvoorbeeld wanneer de vereniging G-voetbal van de grond wil krijgen.

KNVB-steunpunt West
Woudenbergseweg 56 — 58
3707 HX Zeist
Postbus 515
3700 AM Zeist
Tel: 0343 - 499178
E-mail: west-algemeen@knvb.nl

KNVB-steunpunt Zuid
Frederiklaan 10a
(parkeren P1 en Ingang 3)
5616 NH Eindhoven
Postbus 20,
5600 AA Eindhoven
Tel: 0343 - 499393
E-mail: zuid-algemeen@knvb.nl

KNVB-steunpunt Noord / Oost
Hogeland 10
8024 AZ Zwolle
Tel: 0343 - 751447
E-mail: noordoost-algemeen@knvb.nl

Voor meer informatie en contactgegevens kijkt u op www.knvb.nl.

COLOFON

Uitgave
Koninklijke Nederlandse voetbalbond (KNVB)
Postbus 515
3700 AM Zeist

Deze uitgave is tot stand gekomen met ondersteuning van het Gehandicaptensport Nederland, Sportorganisatie voor mensen met een beperking

3e druk:
februari 2016

Projectcoördinatie
Sander Kloos / Marcel Geestman

Samenstelling
KNVB Amateurvoetbal
Voetbaltechnische zaken/voetbalontwikkeling

Aanvullende feedback
KNVB Academie
KNVB Medewerkers voetbaltechnische zaken en wedstrijdzaken
KNVB Projectmedewerkers G-voetbal
KNVB Commissies G-voetbal
Voetbalverenigingen met G-voetbal

Fotografie
Erik Verhoeven

Redactie
Admix

Ontwerp & vormgeving
Admix, Rotterdam

JAKO
JAKO
JAKO
JAKO

hummel
technische installaties

BIJLAGEN

Overzicht spelregels G-voetbal

Hieronder staan de meest voorkomende spelregels in het G-voetbal. Voor uitgebreide kennis van en toelichting op de spelregels is de 'Handleiding voor scheidsrechters veldvoetbal' een onmisbaar instrument. Regelmatige raadpleging wordt van harte aanbevolen. De boeken 'Spelregels veldvoetbal' en 'Handleiding voor scheidsrechters' zijn beide verkrijgbaar bij de districts-kantoren van de KNVB.

De afmetingen van het speelveld 1

Het speelveld moet rechthoekig zijn. De lengte kan variëren van 65 tot 70 meter, de breedte van 45 tot 55 meter. De aanbevolen verhouding van lengte tot breedte is 7:5.

Het is bij het G-voetbal het gemakkelijkst om - net als bij de E- en F-pupillen gebruikelijk is - een half voetbalveld te gebruiken. De middenlijn en de doellijn van het grote veld dienen dan als zijlijnen. Het halve veld is ongeveer 70 bij 50 meter.

De lijnen 2

Het speelveld moet zijn afgebakend met duidelijke lijnen. De breedte van de lijnen bedraagt 10 tot 12 centimeter. De lijnen horen bij het speelveld. Er hoeven in het veld geen andere lijnen te worden aangebracht dan de zij- en doellijnen. Is het doelgebied niet met lijnen aangegeven, dan is het mogelijk denkbeeldige lijnen te trekken op ongeveer 4 meter van het doel en de doelpalen. Binnen dit gebied mag de keeper in het algemeen niet worden aangevallen.

Als het strafschopgebied niet met lijnen is aangegeven, kunnen denkbeeldige lijnen worden getrokken op ongeveer 10 meter van het doel en de doelpalen. Dit is ook het gebied waarbinnen de keeper de bal met de handen mag spelen.

De doelen 3

Het doel wordt zodanig geplaatst, dat de afstand van elke doelpaal tot de dichtstbijzijnde hoek van het veld gelijk is. Met andere woorden: het doel komt midden op de doellijn te staan.

Er wordt gebruikgemaakt van oefendoelen die bij voorkeur 5 meter breed en 2 meter hoog zijn. Het doel mag geen scherpe of uitstekende delen hebben. Aan de achterzijde van de doelpalen en de doellat moeten netten worden aangebracht. De doelnetten worden zodanig aangebracht, dat zij de doel-verdediger voldoende bewegingsruimte laten.

Wanneer verplaatsbare doelen worden gebruikt, is het verstandig deze op doelmatige wijze aan de grond te verankeren. Dat voorkomt dat ze omvallen.

4

Aantal spelers en wissels

Teams kunnen geheel of gedeeltelijk uit mannen, vrouwen, jongens of meisjes bestaan. Komt een team uit met één of meer vrouwelijke spelers, dan moet de thuisspelende vereniging daarover tevoren worden ingelicht. De club kan dan een geschikte kleedgelegenheid regelen. Seniorenteams bestaan uit 8 spelers, een doelman en 7 veldspelers. Een jeugdteam heeft meestal 1 veldspeler minder. Het minimum aantal spelers is 6. Wissels zijn onbeperkt toegestaan. Gewisselde spelers kunnen later opnieuw invallen.

5

Kleding

De spelers beschikken over een gebruikelijk voetbaltenue. Het is niet toegestaan op aangepast schoeisel te spelen. Lopende spelers die voor dat lopen gebruikmaken van hulpmiddelen, kunnen aan wedstrijden deelnemen zolang zij bij het spelen of trachten te spelen van de bal deze hulpmiddelen niet gebruiken.

6

De bal

G-voetballers spelen met bal nummer 5. Op basis van beperkingen en leeftijden van spelers kan worden uitgeweken naar bal nummer 4.

7

Speeltijd

De speeltijd bedraagt 2 x 30 (senioren) of 2 x 25 (jeugd) minuten. De rustpauze duurt minimaal 10 en maximaal 15 minuten. Zijn de weersomstandigheden niet prettig, dan kan de speeltijd in onderling overleg worden teruggebracht.

8

Begin van het spel

Het spel gaat van start met de aftrap. Deze wordt genomen vanaf het midden van het veld. De bal mag dan niet in achterwaartse richting worden gespeeld.

Door een muntstuk op te gooien, bepaalt de scheidsrechter welk team de aftrap mag nemen. Op het moment dat de beginschop wordt genomen, bevinden de spelers van beide teams zich op hun eigen speelhelft.

De spelers van de partij die de beginschop níet neemt, moeten minimaal 5 meter van de bal zijn verwijderd. Uit de aftrap kan niet rechtstreeks worden gescoord.

9

Buitenspel

De buitenspelregel is niet van toepassing.

10

Vrije schop

Elke opzettelijke overtreding, alsmede wangedrag, wordt bestraft met een directe vrije schop. Daarbij moeten de tegenstanders ten minste op 5 meter van de bal staan. Uit een vrije schop kan de bal rechtstreeks in het doel van de tegenpartij worden geschoten. Een vrije schop die rechtstreeks in het eigen doel gaat, levert geen doelpunt op. In dat geval wordt het spel hervat met een hoekschop voor de ploeg die de vrije schop niet nam.

Strafschop

11

Een strafschop wordt toegekend wanneer een speler een tegenstander een werkelijke doelkans ontneemt met een opzettelijke overtreding in het strafschopgebied. De strafschop wordt genomen op 9 meter van het doel. Als de nemer niet in staat wordt geacht de bal van die afstand redelijk naar het doel te schieten, kan de plaats worden aangepast vanwaar de strafschop wordt genomen. Alle spelers, behalve de nemer en de doelverdediger, moeten ten minste op 5 meter achter de bal staan.

Doelschop

12

Wanneer de bal buiten de doelpalen geheel en al over de doellijn is gegaan en deze het laatst is geraakt door een aanvaller, wordt het spel hervat met een doelschop. Datzelfde gebeurt nadat de bal binnen de palen is beland uit de beginschop, bij een aftrap na een geldig doelpunt en nadat de bal uit een doelschop of een inworp/inrol in het doel is gegaan.

De doelschop wordt genomen vanaf een willekeurige plaats, maar nooit meer dan 5 meter van het doel verwijderd. Uit een doelschop kan niet rechtstreeks worden gescoord.

Hoekschop

13

Wanneer de bal buiten de doelpalen geheel en al over de doellijn is gegaan en deze het laatst is geraakt door een verdediger, wordt het spel hervat met een hoekschop. Datzelfde gebeurt nadat de bal binnen de palen is beland uit de beginschop, bij een aftrap na een geldig doelpunt en nadat de bal uit een doelschop, een inworp/inrol of een vrije schop rechtstreeks in het eigen doel is gegaan.

De hoekschop wordt genomen vanaf het snijpunt van de doellijn en de zijlijn die het dichtst bij de plaats ligt waar de bal over de doellijn ging.

Als een speler niet in staat wordt geacht de bal vanaf die afstand redelijk in de nabijheid van het doel te schieten, kan de plaats worden aangepast vanwaar de hoekschop wordt genomen.

Inworp/inrol

13

Wanneer de bal geheel en al over de zijlijn is gegaan, wordt het spel hervat met een inworp door de partij die de bal niet het laatst aanraakte. Bij een inworp moet de inworp 'normaal' worden uitgevoerd. Wordt de bal onjuist ingeworpen, dan mag dezelfde partij opnieuw inwerpen.

Uit een inworp/inrol kan niet rechtstreeks worden gescoord. Gaat de bal uit een inworp/inrol rechtstreeks in eigen doel, dan wordt het spel hervat met een hoekschop voor de ploeg die de bal niet inwierp/inrolde. Gaat de bal rechtstreeks in het doel van de tegenstander, dan wordt het spel hervat met een doelschop.

15 *Wangedrag*

Een speler die zich schuldig maakt aan onbehoorlijk gedrag, moet een waarschuwing ontvangen.

Een speler die zich naar het oordeel van de scheidsrechter schuldig maakt aan het aannemen van een dreigende/slaande houding, die onbehoorlijke of beledigende taal gebruikt of die zich blijft misdragen na een waarschuwing te hebben ontvangen, moet voor 5 minuten van het speelveld worden gezonden.

Een speler die zich blijft misdragen nadat hij een tijdstraf heeft opgelopen, moet definitief van het speelveld worden verwijderd. Een tweede tijdstraf voor dezelfde persoon in dezelfde wedstrijd is onmogelijk. Een speler die zich schuldig maakt aan een gewelddadige handeling of ernstig gemeen spel, moet definitief van het speelveld worden gezonden.

16 *Strafschoppenserie*

Onmiddellijk na de wedstrijd wordt een strafschoppenserie gehouden. Hierbij nemen alle spelers, dus ook de wisselspelers, een strafschop.

De uitslag van de strafschoppenserie is niet van invloed op de uitslag van de wedstrijd. De strafschoppenserie wordt níet gehouden wanneer weers-omstandigheden dat verhinderen of wanneer de teams ervan afzien.

17 *Puntenverdeling*

winst	3 punten
gelijk	1 punt
verlies	0 punten

hummel
NOOTE

JAKO
JAKO
JAKO
JAKO

Voorbeeld registratieformulier G-voetballer bij club

Persoonsgegevens

Achternaam
Voorletters
Roepnaam
Postadres
Postcode
Plaats
Telefoon thuis
E-mailadres
Geboortedatum
❏ Man ❏ Vrouw
Iban-nummer
Op naam van
Naam contactpersoon
Telefoon contactpersoon
Relatie met sporter

Ben je verzekerd tegen ziektekosten?

❏ Ja
❏ Nee
Naam verzekering
Plaats verzekering
Polisnummer

Hoe woon je?

❏ zelfstandig
❏ bij ouders/familie
❏ begeleid zelfstandig
❏ in een woonvoorzieningwonen
❏ 24 uur begeleiding
❏ anders, namelijk

Heb je lichamelijke beperkingen?

❏ nee
❏ ja, namelijk

Heb je verstandelijke beperkingen?

❏ nee
❏ ja, namelijk

Heb je visuele beperkingen?

❏ nee
❏ ja, namelijk

Heb je auditieve beperkingen?

❏ nee
❏ ja, namelijk

Heb je een chronische aandoening?

❏ nee
❏ ja, namelijk

Gebruik je medicijnen?

❏ nee
❏ ja

Zo ja, welke en waarvoor

Heb je hulp nodig bij het medicijngebruik?

❏ nee
❏ ja, alleen toezicht
❏ ja, toezicht en beheer
❏ ja, moet geïnjecteerd worden

Heb je last van epileptische aanvallen?

❏ nee
❏ ja

Hoe verloopt een dergelijke aanval?

Wat moet de begeleiding in dat geval doen?

Mag je zonder begeleiding iets ondernemen?

(Deze vraag moet expliciet worden beantwoord door ouders of verzorgers)

❏ nee
❏ ja

Heb je hulp nodig bij of rondom de voetbalactiviteiten?

❏ nee
❏ ja, namelijk

Heb je bij sommige dingen extra steunhulp nodig?

❏ nee
❏ ja, namelijk

Mag je alles eten?

❏ nee
❏ ja, namelijk

Mag je alles drinken?

❏ nee
❏ ja, namelijk

Wat wil je verder nog dat wij van je weten?

Dit formulier is zonder voorbehoud, volledig en naar waarheid ingevuld!

Datum:

Handtekening Aanmelder:

Handtekening ouder/verzorger:

VOETBAL OM VAN TE HOUDEN

G-voetballers zijn voetballers om van te houden. Met hun niet-aflatende enthousiasme, positiviteit en sportiviteit zijn ze een verrijking voor elke vereniging. G-voetballers zijn inmiddels niet meer weg te denken uit het voetbal. En hun aandeel binnen de verenigingen groeit nog steeds. Door deze toename groeit ook de vraag van verenigingen naar ondersteuning bij het opzetten en verstevigen van G-voetbal. Deze uitgebreide handleiding helpt hen daarbij. Onder het motto 'normaal wat normaal kan en speciaal wat speciaal moet' kunnen zij zo steeds meer G-voetballers laten genieten van de prachtige sport.